

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY TUSZYN
NA LATA 2021-2027

Tuszyn, 2021 r.

I.SPIS TREŚCI

II.	Wstęp.....	4
III.	Podstawy prawne opracowania Strategii.....	7
1.	Główne ramy prawne	7
2.	Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	8
IV.	Proces uspołeczniania, słownik pojęć oraz uczestnicy	14
3.	Proces uspołeczniania	14
4.	Słownik pojęć.....	14
V.	Misja oraz cel strategiczny	15
VI.	Charakterystyka środowiska społecznego.....	16
	Informacje ogólne	16
	Struktura ludności	16
	Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe	17
	Pomoc społeczna	17
	Bezrobocie.....	20
VII.	Diagnoza Problemów Społecznych.....	21
1.	Badania	21
	Problematyka badania	21
2.	Metodologia badania	22
	Uzasadnienie i wybór techniki badawczej	22
	Dobór próby	23
2.3	Narzędzia badawcze	23
3.	Badanie dorosłych mieszkańców na terenie Gminy.....	24
	Struktura badanej próby	24
	Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	26
	Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	33
	Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców	37
	Postrzeżenie problemów społecznych przez mieszkańców Gminy Tuszyn.	45
4.	Badanie dzieci i młodzieży na terenie Gminy Tuszyn	52
	Struktura badanej próby	52
	Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży	53
	Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży	57
	Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży	63
5.	Badanie sprzedawców na terenie Gminy Tuszyn.....	69

Struktura badanej grupy	69
Problem uzależnień w Gminie z perspektywy sprzedawców alkoholu	70
6. Wnioski i rekomendacje.....	78
VIII. Analiza SWOT oraz dane prospektywne.....	87
1. Analiza SWOT	87
2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)	94
Pomoc społeczna	94
Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.....	95
Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej	95
IX. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja.....	96
1. Cele główne strategii.....	96
2. Cele operacyjne i ich realizacja.....	97
X. System zarządzania i aktualizacji strategii.....	104
Podmioty zarządzające realizacją strategii.....	104
Instrumenty realizacji strategii.....	104
Monitoring i ocena wdrażania strategii.....	105
Aktualizacja strategii.....	106

II. WSTĘP

*„Od problemów nie należy uciekać,
tylko je rozwiązywać.”*

(P.Ch. Cast)

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia takiej strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznych, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie - społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w ślad za Diagnozą Problemów Społecznych, powtórzyć definicję pojęcia „problem społeczny” – w ujęciu R. Marisa jest to: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*¹. Z kolei, według K. Fryszackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,

---

¹ K. Fryszacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Fryszacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

- można go przezwyciężyć przez zbiorowe działanie.

Realizacja celu jaki wynika z konieczności stworzenia strategii gmina może realizować przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę, bądź wykorzystanie infrastruktury należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądaną staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno-kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym” co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych.

III. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

1. Główne ramy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111, ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877, ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249, ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050, ze zm.);

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100, ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 573);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1285, ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057, ze zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju Gminy Tuszyń i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej

Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna;
2. Polska Cyfrowa;
3. Kapitał ludzki;
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski;
5. Rozwój regionalny;
6. Transport;

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

7. Kapitał społeczny;
8. Sprawne państwo.

Narodowy Program Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadań Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została przygotowana jako reakcja zwrotna na wyzwania, jakie zidentyfikowano w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Nierozzerwalnym elementem inicjatywy rozwoju Polski na najbliższe lata jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Sztandarowym celem Strategii jest umocnienie udziału

kapitału społecznego w rozwoju gospodarczo – społecznym Polski, realizowanego za pomocą czterech najważniejszych zadań szczegółowych:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Współpraca różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej, takich jak: organizacje społeczne czy podmioty publiczne będzie umożliwiała realizację określonych celów. Działania skierowane do beneficjentów OPS będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno-programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do 2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania

umożliwiający angażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych jak i prywatnych.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest odpowiedzią władz województwa na zmieniające się uwarunkowania i wyzwania, przedstawia spójny plan powiązanych i przemyślanych działań w perspektywie najbliższej dekady, stanowiący punkt wyjścia do szerokiej współpracy, której efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego.

Strategia 2030 jest odpowiedzią na wyzwania wewnętrzne i globalne, jakie stoją przed województwem łódzkim. Podejmowane w ramach strategii działania będą służyły ograniczeniu negatywnych skutków procesów demograficznych związanych z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa, podnoszeniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym transformacji w kierunku Przemysłu 4.0. Niezbędnym warunkiem tych przemian będzie rozwój cyfryzacji i całego sektora e-usług. Dla zapewnienia spójności społecznej podejmowane będą działania zmierzające do zwiększenia dostępności do wysokiej jakości usług w zakresie ochrony zdrowia, polityki społecznej, edukacji, kultury, sportu i turystyki. Kompleksowa poprawa dostępności województwa sprzyjać będzie budowaniu spójności terytorialnej. Niezmiernie istotne będą również działania związane z adaptacją do zmian klimatu oraz poprawą jakości powietrza. Województwo łódzkie dostrzega potencjał sektora energetycznego, jak również potrzebę jego transformacji. Sprawiedliwa i włączająca transformacja ma kreować nowy model rozwoju dla obszaru górniczego przy jednoczesnym zapobieganiu regresowi gospodarczemu i społecznemu.

IV. PROCES USPOŁECZNIANIA, SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ UCZESTNICZY

3. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsidiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

4. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

V.MISJA ORAZ CEL STRATEGICZNY

Misja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Tuszyn, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć w ciągu nadchodzących kilku lat. Misja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Odnosząc się do poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, należy przypomnieć, że misja została określona w następujący sposób: *Stwarzanie mieszkańcom gminy Tuszyn możliwości rozwoju, zaspokajanie ich potrzeb oraz dążenie do integracji społecznej.*

Wobec powyższego, mając na względzie przeprowadzoną Diagnozę Problemów Społecznych, jak również zapewnienie kontynuacji przyjętych założeń, w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, misję sformułowano w następujący sposób:

Gmina Tuszyn jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- gwarantuje profesjonalną pomoc społeczną;*
- prowadzi aktywną i efektywną politykę zdrowotną;*
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej.*

Celem strategicznym, a zarazem podstawowym (wyjściowym) jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary.

VI.CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Tuszyn jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie łódzkim, w powiecie łódzkim wschodnim. Centralnym punktem i siedzibą gminy jest miasto Tuszyn. W gminie funkcjonują 23 jednostki pomocnicze: 3 dzielnice oraz 20 sołectw. Gmina, wg danych na 2020 r., ma powierzchnię 12.990,93 ha, z czego 7.730,97 ha stanowiły użytki rolne, a 3.181,60 ha lasy.

Atutem Gminy jest zrównoważony i stabilny rozwój, z dbałością o zachowanie walorów środowiskowych oraz równomierny rozwój terenów zabudowy przemysłowej, usługowej oraz zabudowy mieszkaniowej i rekreacyjnej. Bliskość miasta wojewódzkiego – Łodzi, a także doskonałe położenie gminy pod względem komunikacyjnym, stanowią o bardzo dobrej lokalizacji dla potencjalnych inwestorów.

Na terenie Gminy Tuszyn, wg danych na 2020 r., funkcjonują 2088 podmioty gospodarcze, co stanowi znaczący wzrost w stosunku do 2019 r., gdy odnotowano 1972 podmioty. Ponadto, w Gminie funkcjonują 32 sklepy oraz 24 lokale gastronomiczne.

STRUKTURA LUDNOŚCI

GRUPA WIEKOWA	GMINA		
	OGÓLEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2019 rok			
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2350	1157	1193
Wiek produkcyjny (19 – 56/65)	7753	3906	3847
Wiek poprodukcyjny (powyżej 56/65)	1941	1194	747
2020 rok			
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2394	1212	1182
Wiek produkcyjny (19 – 56/65)	7699	3793	3906
Wiek poprodukcyjny (powyżej 56/65)	1965	778	1187

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE I PONADPODSTAWOWE

Struktura placówek oświatowych w Gminie Tuszyn

Liczba placówek	2018/2019 stan na dzień 30.09.2018 r.	2019/2020 stan na dzień 30.09.2019 r.
Placówki wychowania przedszkolnego	8	8
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	445	450
Szkoły podstawowe	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	994	1005
Szkoły ponadpodstawowe	1	1
Uczniowie szkół ponadpodstawowych	59	89

POMOC SPOŁECZNA

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2019 ROK	2020 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC NA PODSTAWIE WYDANYCH DECYZJI	649	524
W TYM ZADANIA WŁASNE	606	501
W TYM ZADANIA ZLECONE	43	23
LICZBA RODZIN	458	458
LICZBA OSÓB W RODZINACH	911	911

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszynie (dalej także jako: MOPS). Szczegółowe przedstawienie danych dotyczących ilości osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej znajduje się w tabeli poniżej (nast. strona).

MOPS poza swoimi standardowymi, ustawowymi celami, realizuje także działania wspierające, takie jak: Szlachetna Paczka (edycja 2020), a także Program Pomocy Żywnościowej.

Poza MOPS, na terenie Gminy funkcjonują instytucje, które aktywnie działają w obszarze pomocy społecznej, a mianowicie :

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarnej ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Dzienny Dom Senior - Wigor,
- Centrum Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2019 rok			2020 rok		
	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓLU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓLU MIESZKAŃCÓW
UBÓSTWO	227	378	3,13	169	272	2,25
SIEROCTWO	1	4	0,03	0	0	0,00
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	31	139	1,15	30	136	1,13
BEZDOMNOŚĆ	9	9	0,07	7	7	0,06
NIEPELNOSPRAWNOŚĆ	162	243	2,02	154	225	1,86
BEZRADNOŚĆ	144	399	3,31	104	295	2,45
DLUGOTRWALA CHOROBA	191	361	3,00	173	305	2,53
ALKOHOLIZM	4	4	0,03	4	5	0,04
NARKOMANIA	1	1	0,01	1	1	0,01
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	10	12	0,10	16	16	0,13

BEZROBOCIE

Bezrobotni w Gminie Tuszyn.

	2019 ROK			2020 ROK		
	OGÓLEM	KOBIETY	MĘŻCZYŻNI	OGÓLEM	KOBIETY	MĘŻCZYŻNI
BEZROBOTNI	300	155	145	352	156	196
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	34	22	12	54	29	25
ZAMIESZKALI NA WSI	81	38	43	105	45	60

VII. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Badania

PROBLEMATYKA BADANIA

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- ✓ **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”³. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.
- ✓ **Problemu narkotykowego (narkomania i dopalacze)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁴, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy.
- ✓ **Problemu nikotynowego (nikotynizm)** – który jest nałogiem wywołanym przez dwa podstawowe, wzajemnie oddziałujące na siebie uzależnienia: farmakologiczne uzależnienie od nikotyny (związane z koniecznością utrzymania odpowiednich jej stężeń w surowicy krwi) oraz uzależnienie behawioralne (złożone, zależące od czynników psychologicznych, środowiskowych, kulturowych i społecznych). Zespół uzależnienia jest zaburzeniem zdrowotnym i charakteryzują go specyficzne objawy, które zostały opisane w Klasyfikacji Chorób Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10, gdzie wyodrębniono kategorię F-17: Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane paleniem tytoniu⁵. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności nikotyny dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców.

³ T. Piłch, Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, str. 92.

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2019 poz. 852).

⁵ Źródło: <http://morawica.com.pl/nikotyna> (dostęp 10.10.2020).

- ✓ **Problem przemocy domowej**- ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem, „przemocy w rodzinie”. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję zjawiska przemocy w rodzinie zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. „*O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*”⁶. Wskazano w niej, iż za „przemoc w rodzinie” uważa się jednorazowe lub powtarzające się wielokrotnie „umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków danej rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących ze sprawcą tego rodzaju zachowań. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art. 207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „znęcania się” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „*inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny*”⁷. Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest wykorzystanie przez sprawców tego rodzaju zachowań, posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych zachowań. Z tego powodu osobami doznającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.
- ✓ **Problemu ubóstwa** - zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny
- ✓ **Problemu niepełnosprawności** – definiujemy je jako brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu⁸.

2. Metodologia badania

UZASADNIENIE I WYBÓR TECHNIKI BADAWCZEJ

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie czterech komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych

⁶ Ustawa z dnia 29 Lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 poz. 218).

⁷ J. Polanowski, *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie*, Wydawnictwo Edukacyjne „Parpamedia”, Warszawa 1999, s. 21.

⁸ WHO.

29 – lipca - źródło

mieszkańców gminy oraz uczniów trzech szkół podstawowych zlokalizowanych w Gminie Tuszyn. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskiwaniu informacji z różnych środowisk. Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Tuszyn rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców. Zostały one wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. W ten sposób przebadano dorosłych mieszkańców. W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko wystąpienia braków danych.

DOBÓR PRÓBY

Badania zostały przeprowadzone w miesiącach marzec-kwiecień 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 337 osób (103 mieszkańców, 214 uczniów z czterech szkół podstawowych oraz 20 sprzedawców alkoholu. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

2.3 NARZEDZIA BADAWCZE

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym

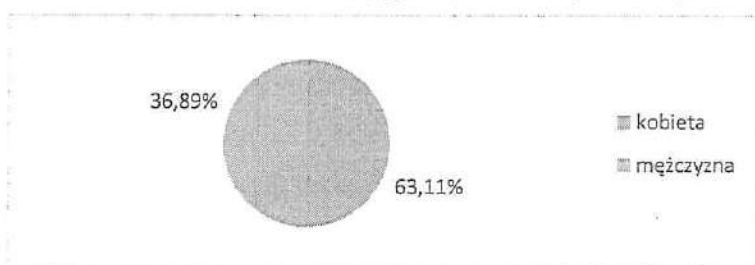

razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. Badanie dorosłych mieszkańców na terenie Gminy

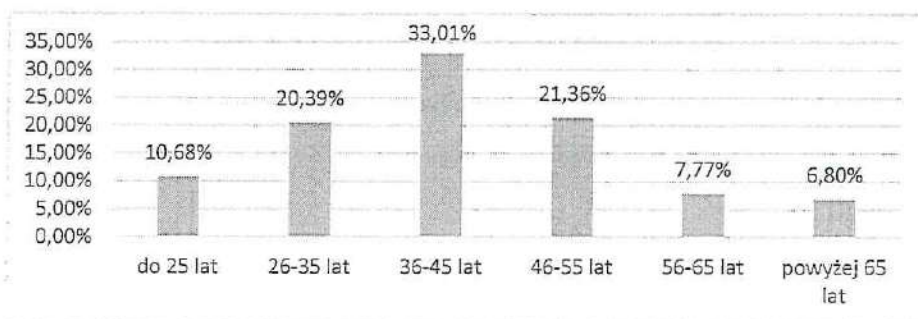
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Tuszyn wzięło udział 103 dorosłych mieszkańców. 63,11% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 36,89% mężczyźni.

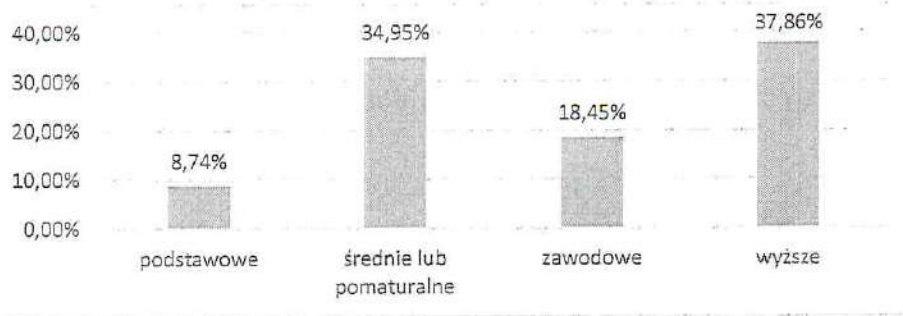
Wykres 1 Płeć.

Największą część badanej próby stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (33,01%) oraz 46-55 lat (21,36%). 20,39% badanej grupy stanowiły osoby w wieku 26-35 lat oraz w wieku do 25 lat (10,68%). Ankietowani w wieku od 56 do 65 lat stanowili 7,77% ogółu respondentów, a powyżej 65 lat – 6,80%.

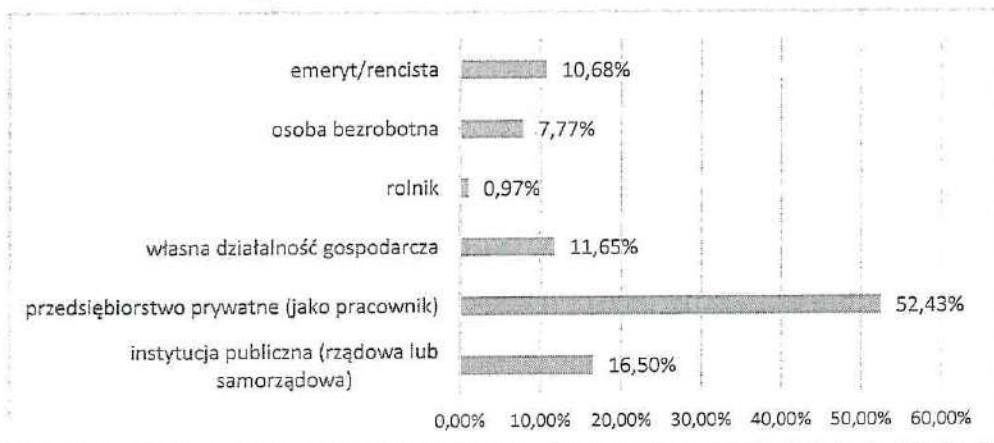
Wykres 2 Wiek.

37,86% ankietowanych posiada wykształcenie wyższe, a 34,95% wykształcenie średnie lub pomaturalne, natomiast 18,45% mieszkańców twierdzi, że ma wykształcenie zawodowe. Kolejne 8,74% ma wykształcenie podstawowe.

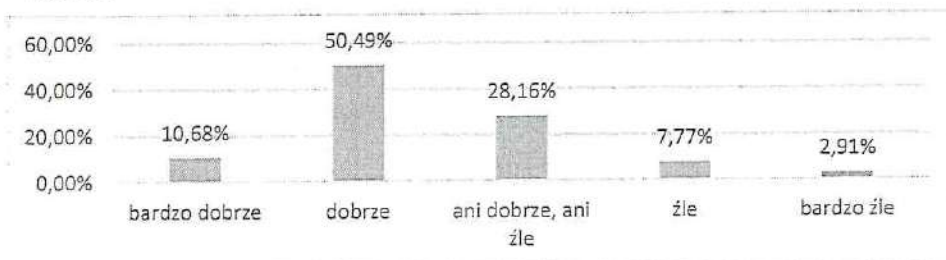
Wykres 3 Wykształcenie.

52,43% ankieterowanych pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy. 16,50% osób pracuje w instytucjach publicznych, a 11,65% prowadzi własną działalność gospodarczą. Dodatkowo 10,68% osób to emeryci bądź renciści, a 7,77% to osoby bezrobotne. Dodatkowo 0,97% osób to rolnicy.

Wykres 4 Miejsce zatrudnienia.

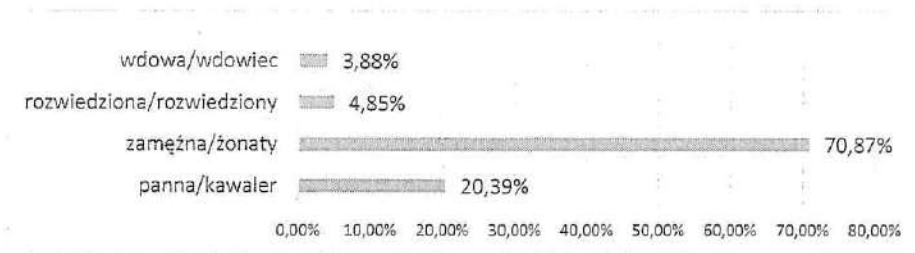
50,49% respondentów oceniło pozytywnie swoją sytuację materialną, natomiast 28,16% wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, z kolei 10,68% ankieterowanych udzieliło odpowiedzi: „bardzo dobrze”. Swoją sytuację jako złą deklaruje 7,77% oraz bardzo złą – 2,91%.

Wykres 5 Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

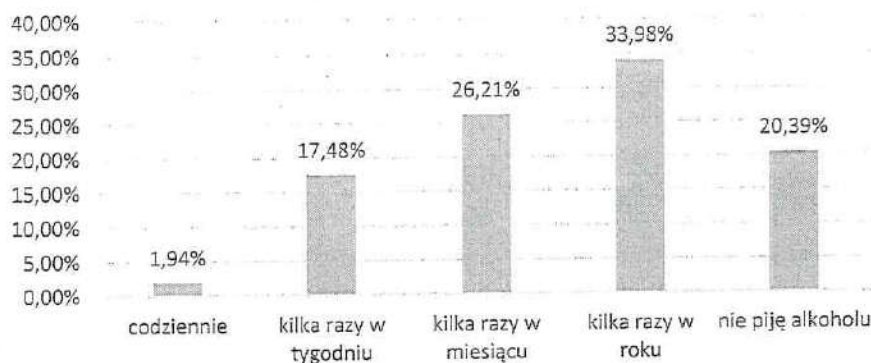
Większość badanych to osoby zamężne/zonate (70,87%). Osoby stanu wolnego stanowią 20,39% badanej społeczności, kolejne 4,85% to osoby rozwiedzione, a 3,88% to wdowcy/wdowy.

Wykres 6 Stan cywilny.

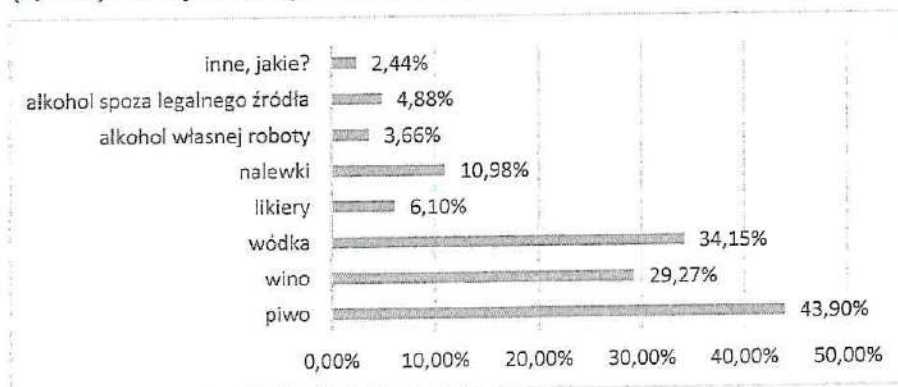
PROBLEM ALKOHOLOWY ORAZ NIKOTYNOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Pierwszym diagnozowanym problemem społecznym w Gminie Tuszyn, był problem alkoholowy oraz nikotynowy. Czasy współczesne charakteryzuje niespotykana we wcześniejszych dziejach człowieka dynamika występująca we wszystkich obszarach działalności człowieka. Przemianom ulega styl życia, jego standardy, moda. Czas przeznaczony na realizację zawodową zaczyna się zwiększać, kosztem czasu przeznaczanego dotychczas na wypoczynek i relacje z bliskimi. Poszukiwanie sposobów redukcji doświadczanych napięć stanowi zachowanie pożądane przez niemal każdą jednostkę. Dla jednych doskonałym sposobem będzie aktywny wypoczynek, natomiast inni z kolei będą próbować odmiennych sposobów, pozwalających na doświadczanie błyskawicznych stanów relaksacji, dowartościowania, niekiedy zapomnienia. Do środków pozwalających na osiągnięcie tychże stanów należy m.in.: alkohol. W niniejszym podrozdziale przedstawiono tę kwestię z punktu widzenia mieszkańców, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawiska oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu. Na początek, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często piją alkohol. 1,94% respondentów przyznało, że spożywa alkohol codziennie lub pije kilka razy w tygodniu (17,48%). Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 26,21% osób, a 33,98% kilka razy w roku. Należy zwrócić uwagę, iż 20,39% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w gminie istnieje lecz w małym stopniu.

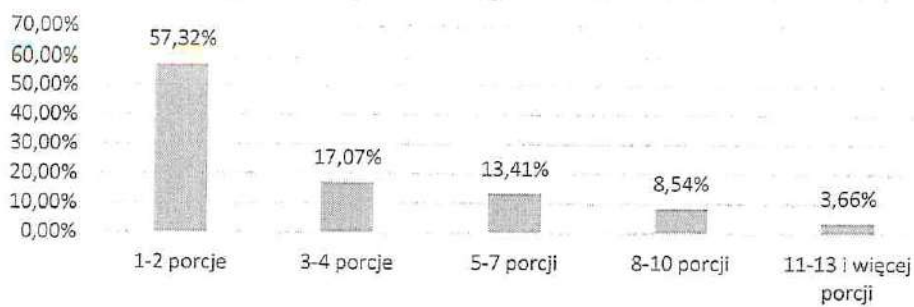
Wykres 7 Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (43,90%), wódkę (34,15%), wino (29,27%), nalewki (10,98%), likiery (6,10%), alkohol spoza legalnego źródła (4,88%), a także alkohol własnej roboty (3,66%). Mieszkańcy w pytaniu „inne, jakie?” (2,44%) nie wymienili jakie konkretne trunki zdarza im się spożywać.

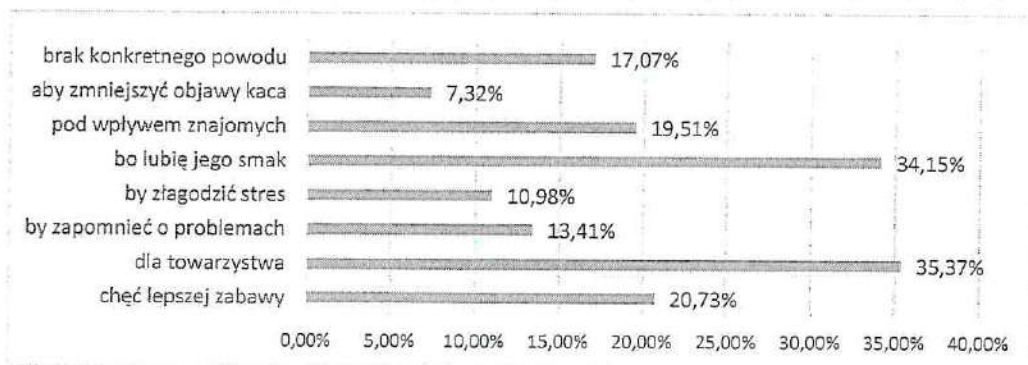
Wykres 8 Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

Dodatkowo 57,32% ankietowanych wskazało, iż spożywa od 1 do 2 porcji alkoholu jednorazowo. 17,07% respondentów przyznało, iż wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, następnie od 5 do 7 porcji alkoholu wypija 13,41% osób. Jedynie 8,54% osób spożywa od 8 do 10 porcji alkoholu, a od 11-13 i więcej porcji spożywa 3,66% osób.

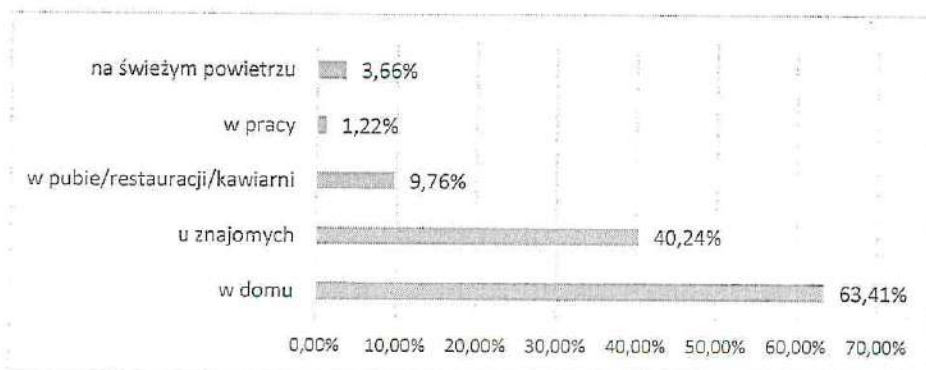
Wykres 9 Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Badani mieszkańcy sięgają po alkohol najczęściej, dla towarzystwa (35,37%), bo lubią jego smak (34,15%), dla lepszej zabawy (20,73%) oraz pod wpływem znajomych (19,51%).

Wykres 10 Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

Dodatkowo, można zauważyć, że dorośli badani mieszkańcy najczęściej spożywają alkohol w domu (63,41%), u znajomych (40,24%), w pubie/restauracji/kawiarni (9,76%), a także na świeżym powietrzu (3,66%) i w pracy (1,22%).

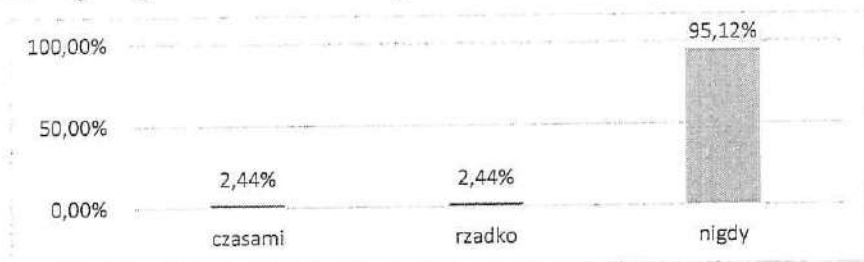

Wykres 11 Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

Handwritten signature or mark.

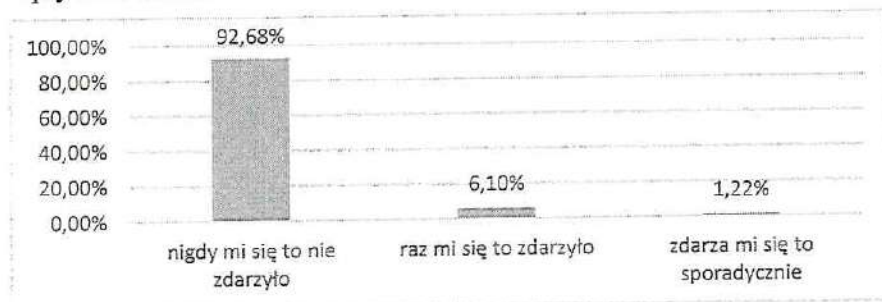

Co więcej, po 2,44% respondentów przyznało, iż rzadko bądź czasami wykonuje swoje obowiązki zawodowe pod wpływem alkoholu, a 95,12% ankietowanych nigdy nie wykonywało swoich obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu.

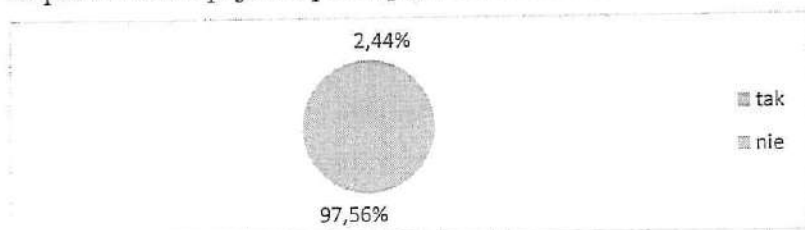
Wykres 12 Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Problem jazdy pod wpływem alkoholu to kolejna analizowana kwestia. 6,10% ankietowanych przyznało, iż raz zdarzyło im się kierować pojazdem po spożyciu alkoholu, a kolejne 92,68% osób ankietowanych stwierdziło, że nigdy nie byli w sytuacji prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu.

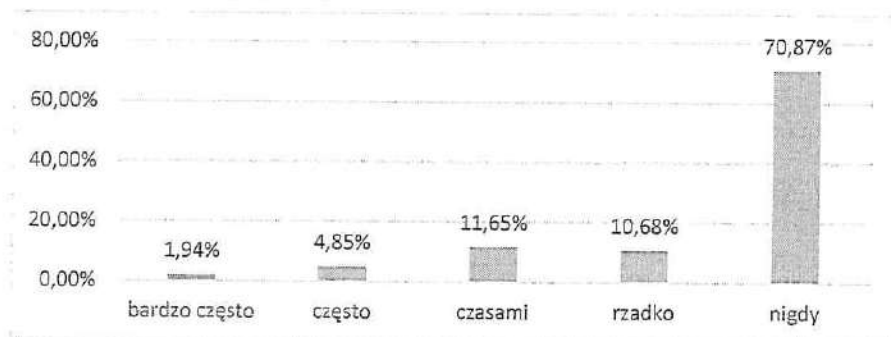
Wykres 13 Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Ponadto 97,56% respondentów nigdy nie miało do czynienia z Policją podczas zatrzymania za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.

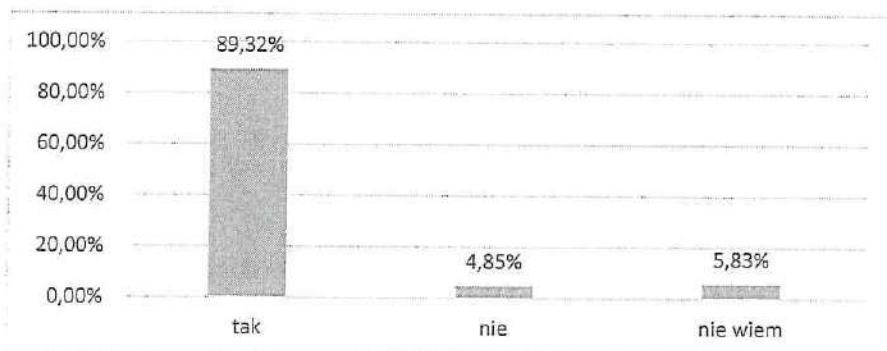
Wykres 14 Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

Respondenci nie tylko sami wsiadają za kierownicę pod wpływem alkoholu, ale również niektórym osobom zdarzyło się być świadkami takiej sytuacji. 11,65% osób widziało czasami sytuacje, w których ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. 10,68% respondentów przyznało, że widuje takie sytuacje, ale rzadko, natomiast 70,87% ankietowanych nigdy nie widziało takiej sytuacji.

Wykres 15 Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

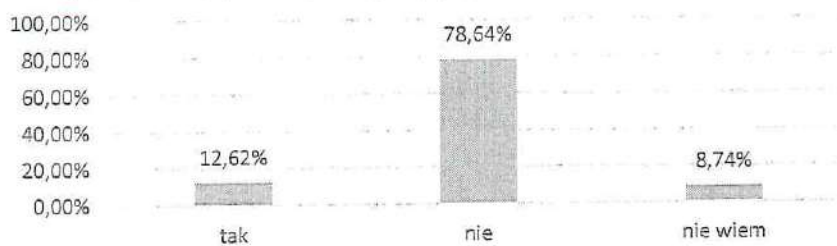
Dobłą wiadomością jest fakt, iż 89,32% ankietowanych mieszkańców wie, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka, natomiast 4,85% ankietowanych twierdzi odwrotnie. Dodatkowo 5,83% osób nie ma zdania na ten temat.

Wykres 16 Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

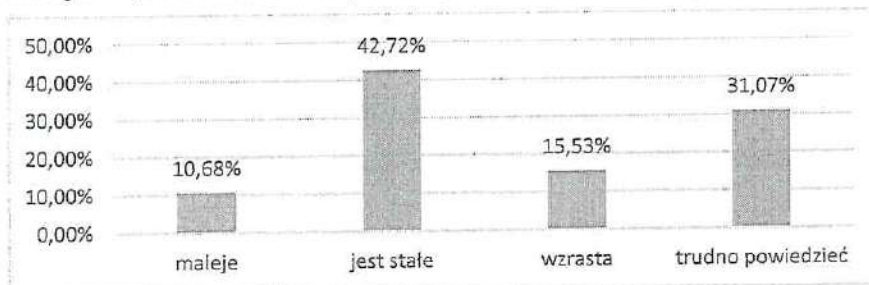
Ankietowani mieszkańcy zapytani o to, czy widują kobiety w ciąży, które spożywają alkohol na terenie Gminy Tuszyn stwierdzili w większości (78,64%), że takie sytuacje się nie zdarzają. 12,62% osób ankietowanych twierdzi, że widywało kobiety w ciąży, w takich sytuacjach. Pozostałe 8,74% nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na pytanie, ponieważ nie ma wiedzy na ten temat.

01

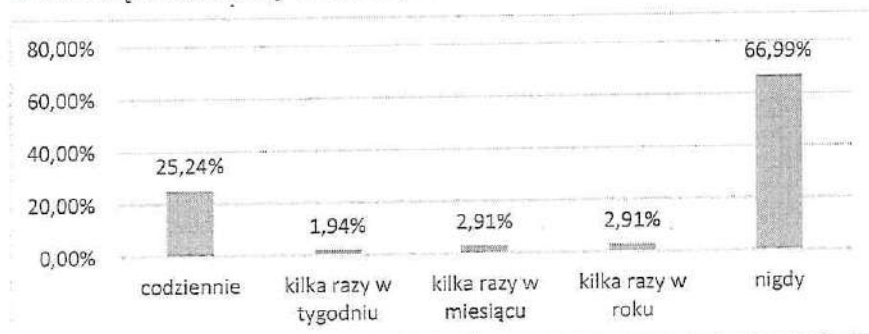
Wykres 17 Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

Jeśli chodzi o skalę spożycia alkoholu w Gminie Tuszyń, to 15,53% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż na przestrzeni ostatnich lat, spożycie alkoholu w ich opinii wzrasta. 42,72% respondentów stwierdziło, że spożycie alkoholu ich zdaniem jest stałe, zaś 10,68%, że maleje. 31,07% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 18 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości?

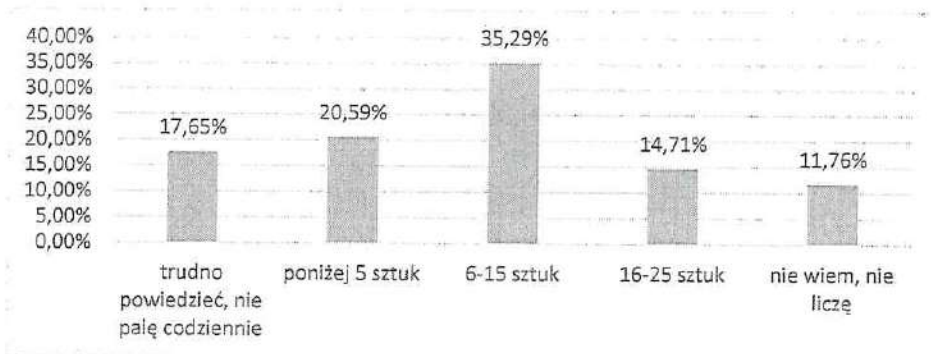
Następnie mieszkańcy zostali zapytani jak często palą papierosy. 25,24% ankietowanych pali codziennie, natomiast 66,99% nigdy nie paliło. Dodatkowo po 2,91% osób pali kilka razy w roku bądź kilka razy w miesiącu.

Wykres 19 Jak często pali Pan/i papierosy?

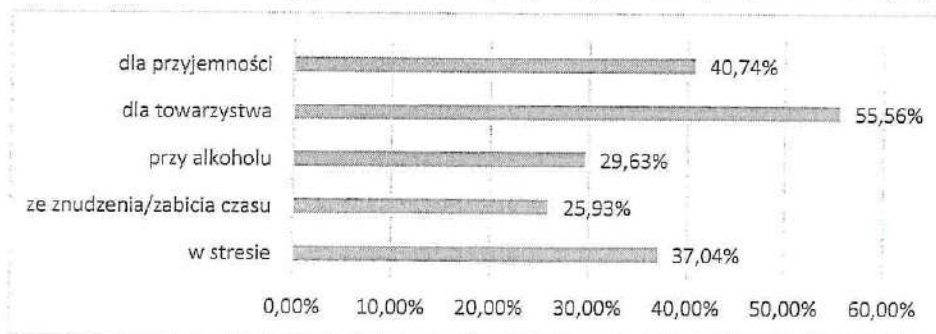

Mieszkańcy zapytani o to, ile sztuk papierosów palą dziennie, odpowiedzieli w większości, że jest to od 6-15 sztuk (35,29%). Kolejno poniżej 5 sztuk (20,59%) i „trudno powiedzieć, nie palę codziennie” (17,65%). Dodatkowo po 14,71% pali od 16 do 25 sztuk oraz ankietowani nie liczą wypalonych papierosów (11,76%).

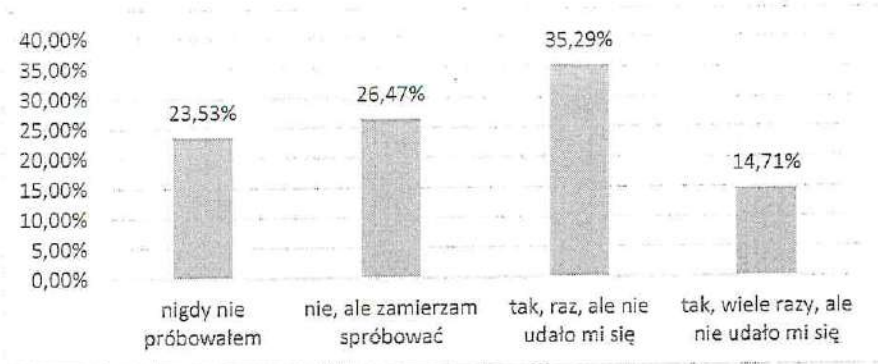
Wykres 20 Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Kolejno respondenci zostali zapytani kiedy najczęściej sięgają po papierosa. Najczęściej mieszkańcy odpowiedzieli: dla towarzystwa (55,56%) oraz dla przyjemności (40,74%). Dodatkowo mieszkańcy palą w stresie (37,04%), a także przy alkoholu (29,63%).

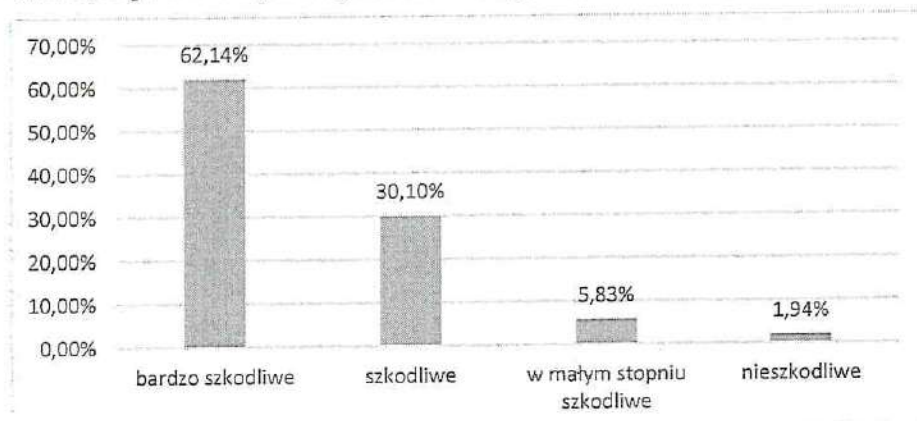
Wykres 21 Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

Dodatkowo mieszkańcy na pytanie, czy próbowali rzucić palenie odpowiedzieli w większości, iż próbowali raz, ale bez skutku (35,29%) lub zamierzają spróbować (26,47%). Pozostali ankietowani (23,53%) nigdy nie próbowali, a 14,71% próbowało wiele razy rzucić nałóg lecz bez skutku.

Wykres 22 Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

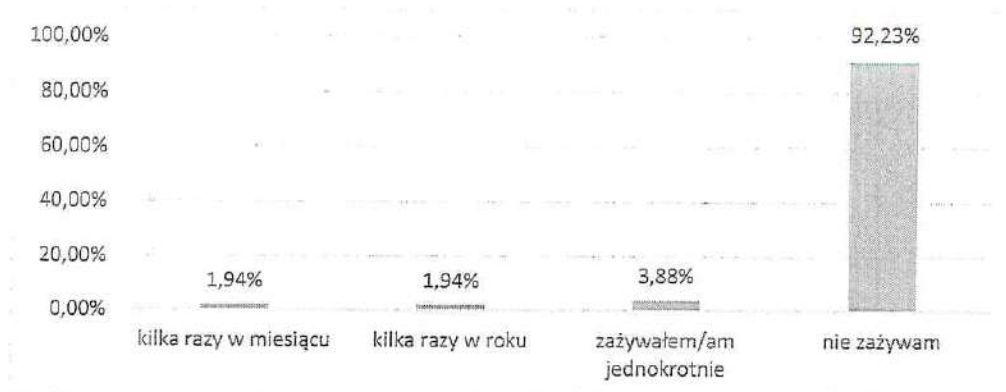
Mieszkańcy zapytani jak oceniają szkodliwość palenia papierosów, odpowiedzieli w większości, że nałóg ten jest bardzo szkodliwy (62,14%) lub szkodliwy (30,10%). Dodatkowo 5,83% uważa, iż jest w małym stopniu szkodliwy, a 1,94% uważa, że nieszkodliwy.

Wykres 23 Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

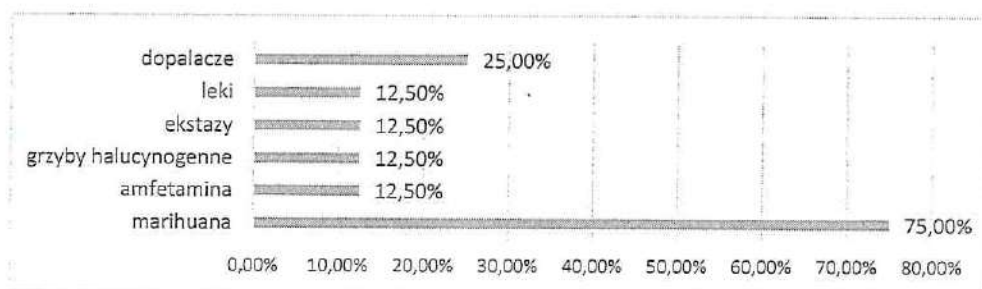
PROBLEM NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Problem narkotykowy to kolejna kwestia poruszana w diagnozie. Celem było oszacowanie skali zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych w Gminie Tuszyn oraz sprawdzenie stanu wiedzy społeczności dotyczącej powyższego problemu. Jak wynika z zebranych danych, 92,23% osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Natomiast pozostali przyznali, że zażywają/zażywali narkotyki: jednokrotnie (3,88%), oraz kilka razy w roku i kilka razy w miesiącu po 1,94%.

Wykres 24 Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

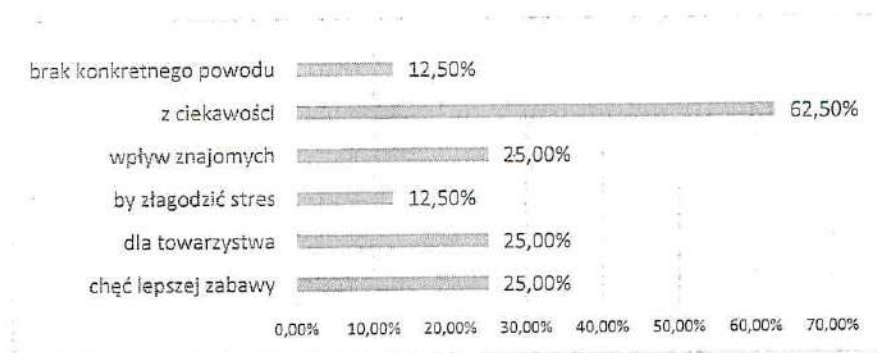
Mieszkańcy, którzy przyznali, że kiedykolwiek zażywali narkotyki, używali następujących substancji: marihuana (75,00%), dopalacze (25,00%) oraz po 12,50%: leki, ekstazy, grzyby halucynogenne, a także amfetamina.

Wykres 25 Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

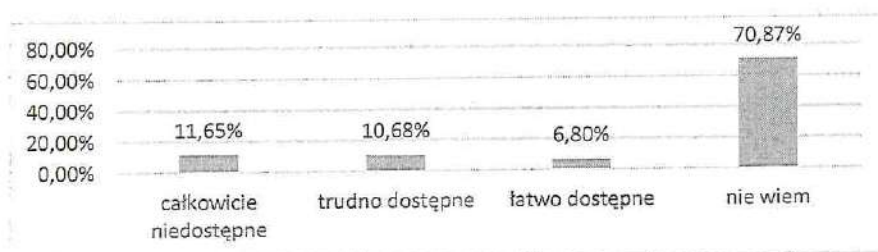
Mieszkańców, którzy wskazali, że zażywali kiedykolwiek narkotyki zapytano również z jakich powodów sięgali po substancje psychoaktywne. 62,50% ankietowanych mieszkańców Gminy Tuszyń wskazało, że z ciekawości, a po 25,00% dla lepszej zabawy, dla towarzystwa oraz pod wpływem znajomych.

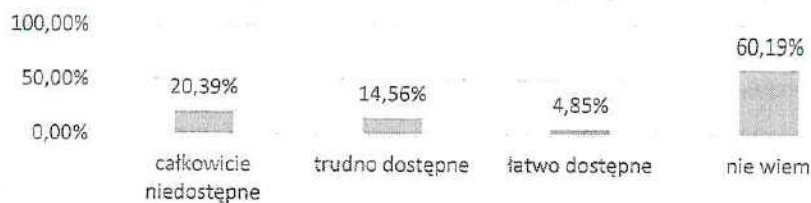
Wykres 26 Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

Analizując dostępność narkotyków w Gminie Tuszyn można zauważyć, iż większość ankietowanych mieszkańców nie ma wiedzy na temat dostępności tych substancji (70,87%), natomiast 6,80% osób uważa, że są łatwo dostępne. Kolejno, 10,68% ankietowanych odpowiedziało, że narkotyki są trudno dostępne, zaś 11,65% osób twierdzi, że substancje psychoaktywne są całkowicie niedostępne.

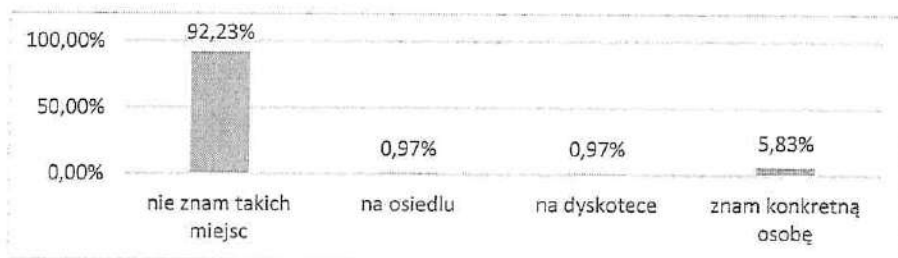
Wykres 27 Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

Podobnie wygląda dostępność dopalaczy z punktu widzenia ankietowanych mieszkańców. Większość osób nie ma wiedzy na temat możliwości pozyskania dopalaczy na terenie ich miejscowości (60,19%). Środki te są łatwo dostępne dla 4,85% mieszkańców oraz trudno dostępne dla 14,56% mieszkańców i całkowicie niedostępne dla kolejnych 20,39% ankietowanych.

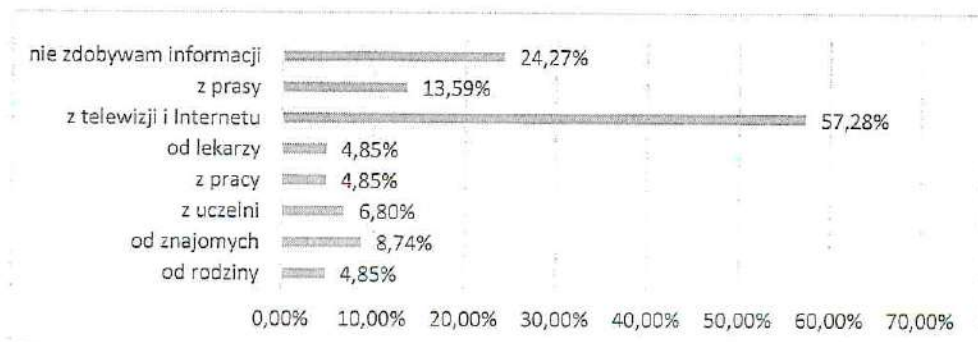
Wykres 28 Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

Zdecydowana większość respondentów również nie zna miejsc, gdzie można kupić substancje psychoaktywne (92,23%). Kolejno ankietowani zaznaczali odpowiedzi m.in.: „znam konkretną osobę” (5,83%).

Wykres 29 Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

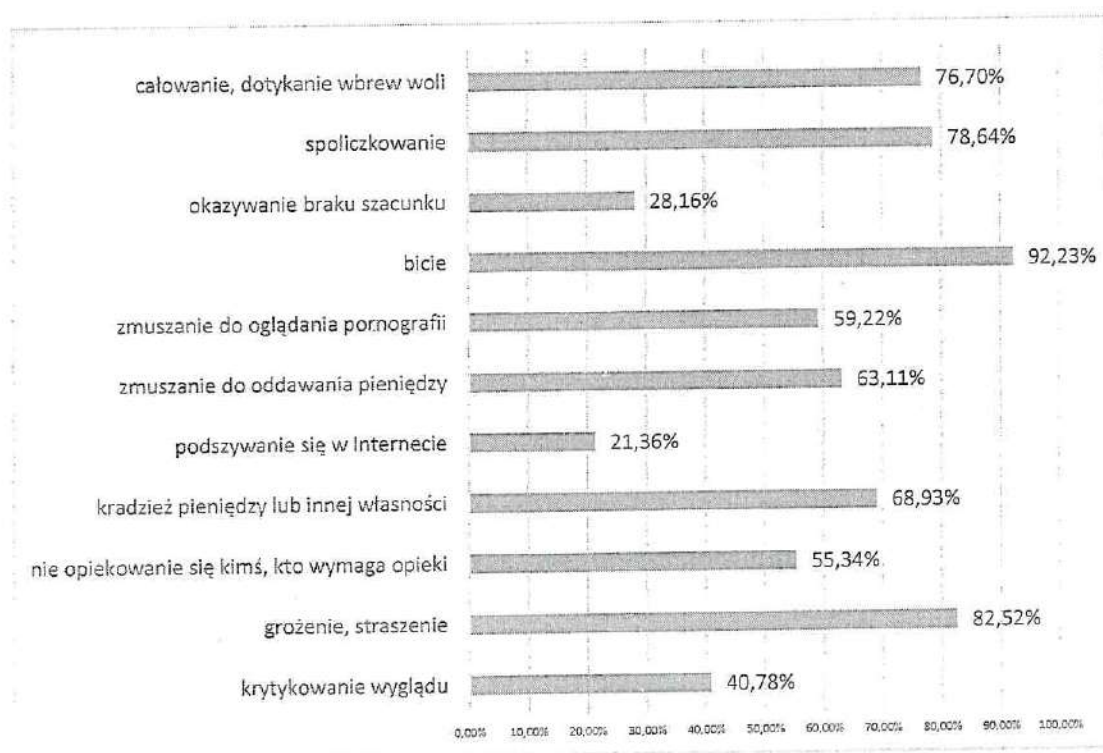
Następnie, ankietowani zostali zapytani, skąd czerpią wiedzę dotyczącą konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych. Najwięcej mieszkańców stwierdziło, że czerpie wiedzę między innymi z telewizji i Internetu (57,28%) lub nie zdobywają informacji na ten temat (24,27%). Pozostali uzyskują takie informacje m.in.: z prasy (13,59%), od znajomych (8,74%), a także z uczelni (6,80%).

Wykres 30 Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

PROBLEM PRZEMOCY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

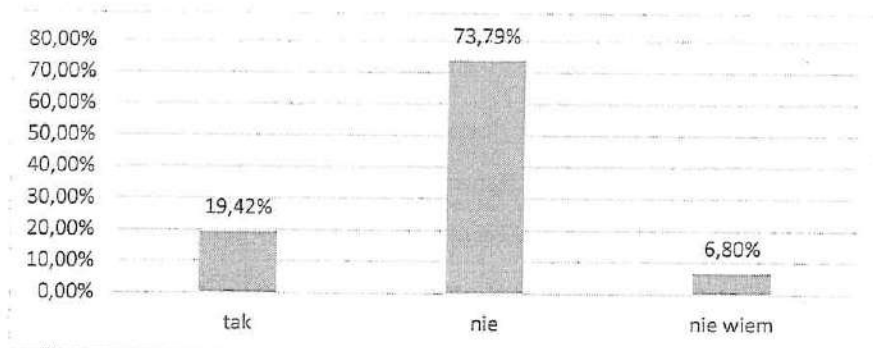
Problem przemocy to kolejne zagadnienie poruszane w raporcie z diagnozy społecznej Gminy Tuszyn. Niniejszy rozdział ma na celu, nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie, czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe. Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akty przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali m.in. na: bicie (92,23%), grożenie, straszenie (82,52%), spoliczkowanie (78,64%) oraz całowanie, dotykanie wbrew woli (76,70%).

Wykres 31 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Pani/Pana zdaniem aktem przemocy?

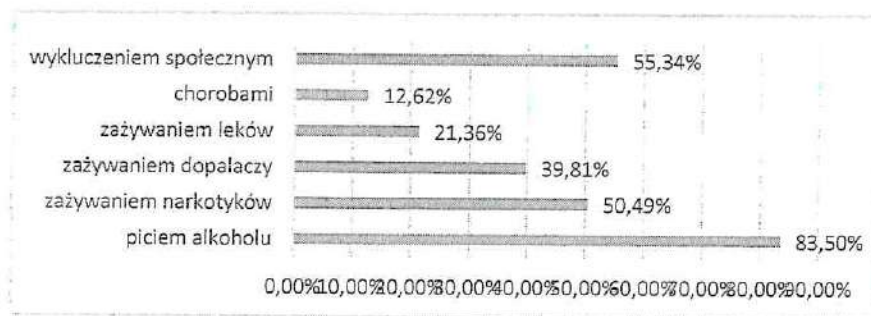

19,42% ankietowanych przyznało, że zna osoby, które doznają przemocy w domu. Natomiast 73,79% osób ankietowanych nie zna osób, które doświadczają przemocy. Pozostałe 6,80% respondentów nie ma informacji na ten temat. Dane te również pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne w otoczeniu ankietowanych.

Wykres 32 Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

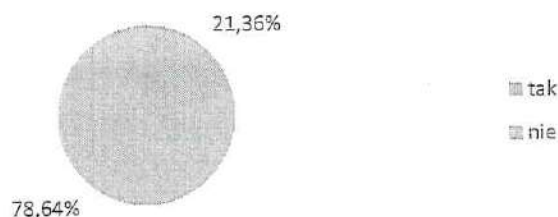
Zdaniem ankietowanych mieszkańców, bezpośrednią przyczyną występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tuszyn jest picie alkoholu (83,50%), wykluczenie społeczne (55,34%) oraz zażywanie narkotyków (50,49%).

Wykres 33 Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z ?

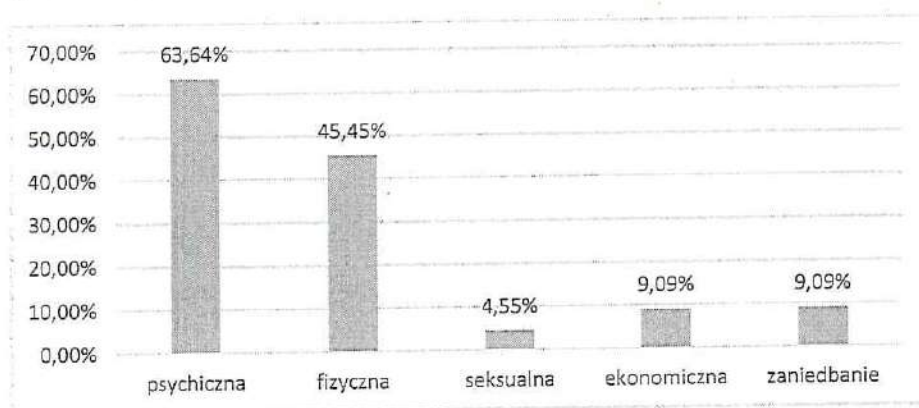
Dodatkowo 21,36% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż było kiedykolwiek osobą doświadczającą przemocy.

Handwritten signature or mark.

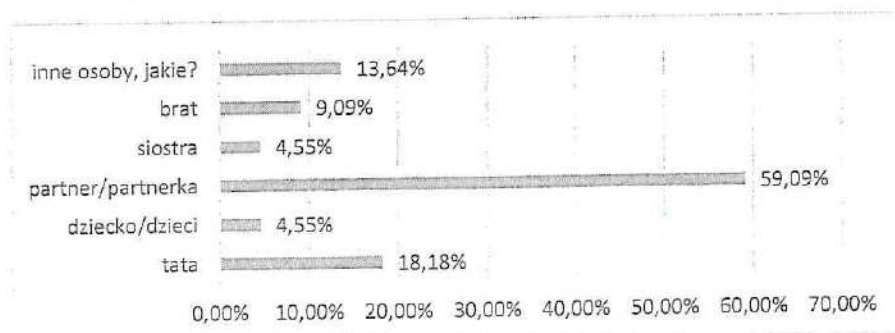
Wykres 34 Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Osoby doświadczające przemocy najczęściej zaznaczały, iż były ofiarami przemocy psychicznej (63,64%), fizycznej (45,45%) oraz przemocy ekonomicznej i zaniedbania (po 9,09%).

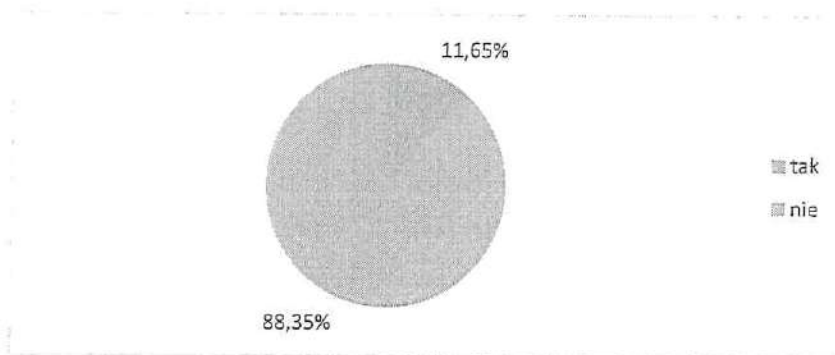
Wykres 35 Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, jak przyznają respondenci, były najczęściej partner/partnerka (59,09%), tata (18,18%) oraz inne osoby (13,64%) wymieniając: nieznajomi lub koledzy.

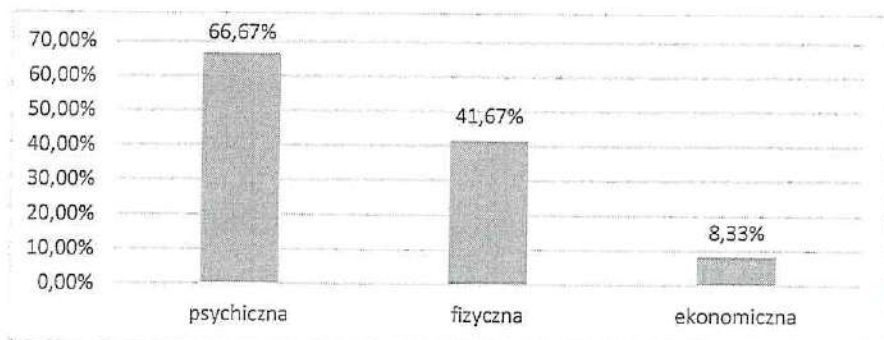
Wykres 36 Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Pocieszający jest fakt, że zdecydowana większość respondentów odpowiedziała, iż nie zdarzyło im się stosować przemocy wobec drugiej osoby, odpowiedziało tak 88,35% badanej próby. Jednak 11,65% osobom taka sytuacja się zdarzyła.

Wykres 37 Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

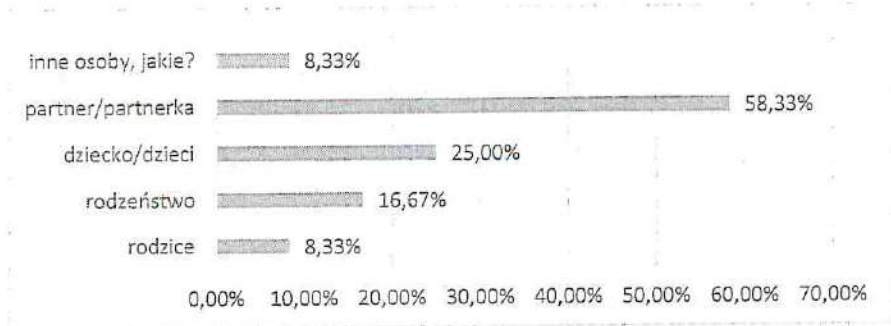
Osoby, które zaznaczyły, że stosowały przemoc wobec drugiej osoby odpowiedziały, iż najczęściej była to przemoc psychiczna (66,67%), przemoc fizyczna (41,67%) oraz ekonomiczna (8,33%).

Wykres 38 Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

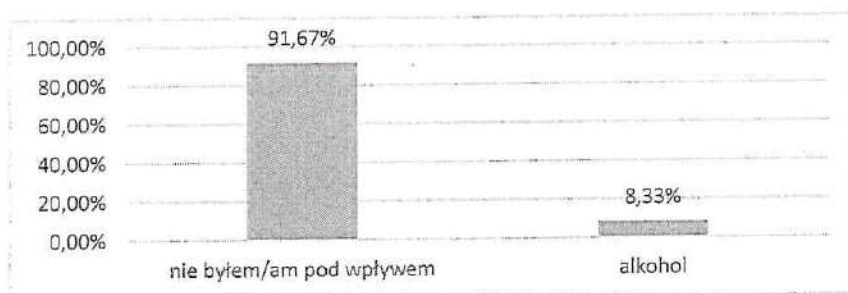
Ankietowani, którzy przyznali, że stosowali przemoc stosowali ją najczęściej wobec: partnera/partnerki (58,33%), dziecka/dzieci (25,00%). Dodatkowo 8,33% respondentów odpowiedziało, że były to inne osoby podając: obcy ludzie.

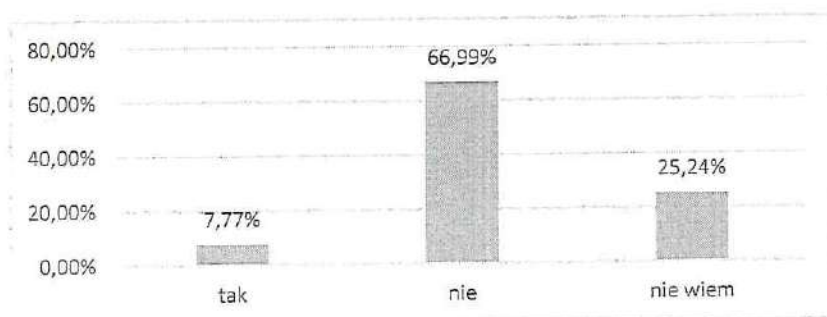
Wykres 39 W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

Ankietowani odpowiadali również, że gdy dokonywali aktu przemocy na drugiej osobie nie byli pod wpływem żadnych substancji odurzających (91,67%), a 8,33% było pod wpływem alkoholu.

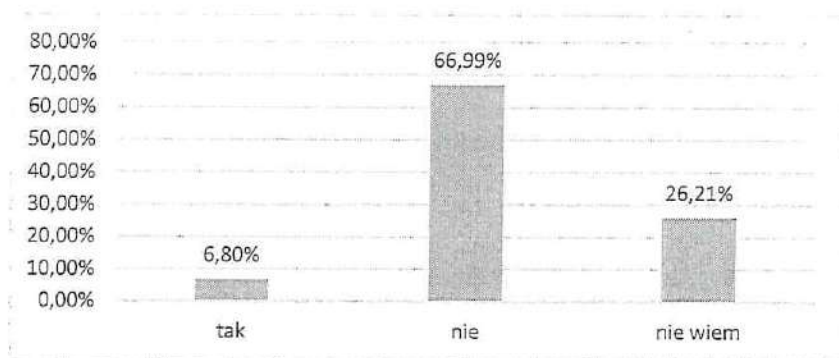
Wykres 40 Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

Co ciekawe, jeżeli chodzi o stosowanie przemocy to 66,99% ankietowanych uważa, że nie istnieją okoliczności, które mogłyby usprawiedliwić tego typu zachowania. 7,77% ankietowanych twierdzi odwrotnie a 25,24% nie ma zdania.

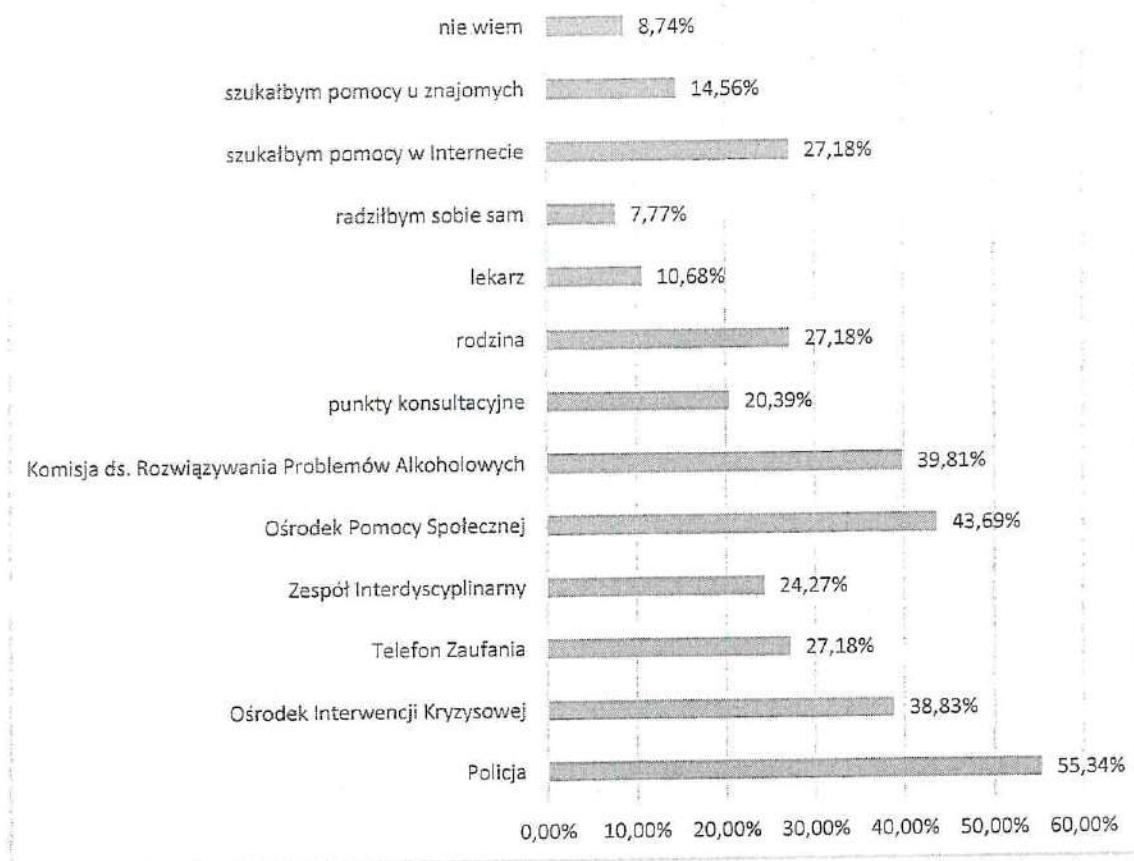
Wykres 41 Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Według 66,99% mieszkańców nie powinno się stosować kar wobec dzieci. 26,21% osób nie potrafiło określić swojego zdania. Natomiast 6,80% mieszkańców uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.

Wykres 42 Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

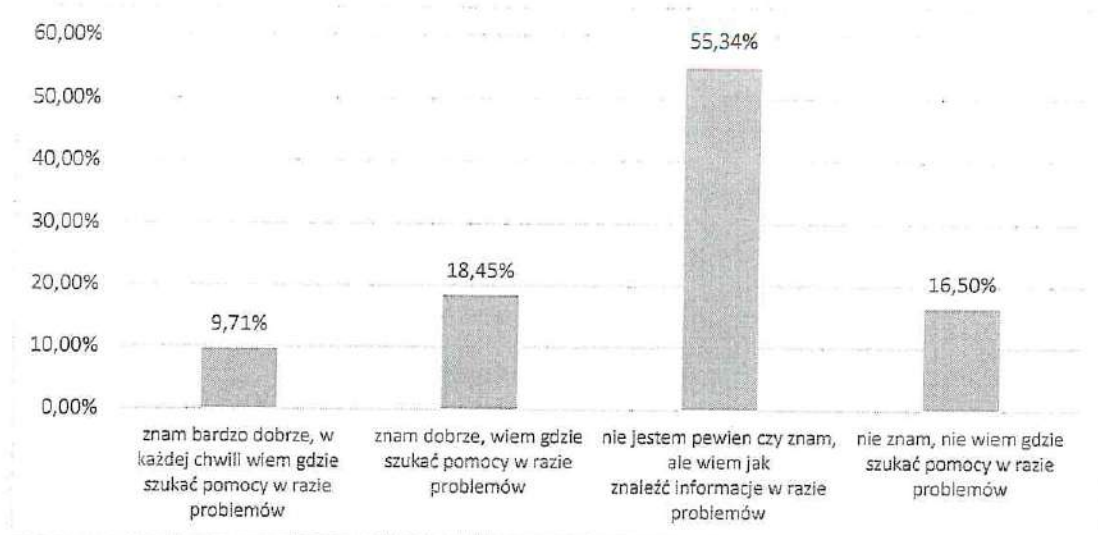
Następnie mieszkańcy zostali zapytani o to, do kogo zwróciliby się w razie problemu przemocy lub zjawiska uzależnienia w rodzinie. Respondenci najczęściej zwróciliby się na Policję (55,34%), szukaliby pomocy w Ośrodku Pomocy Społecznej (43,69%) oraz zgłoszili by się do Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wykres 43 Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

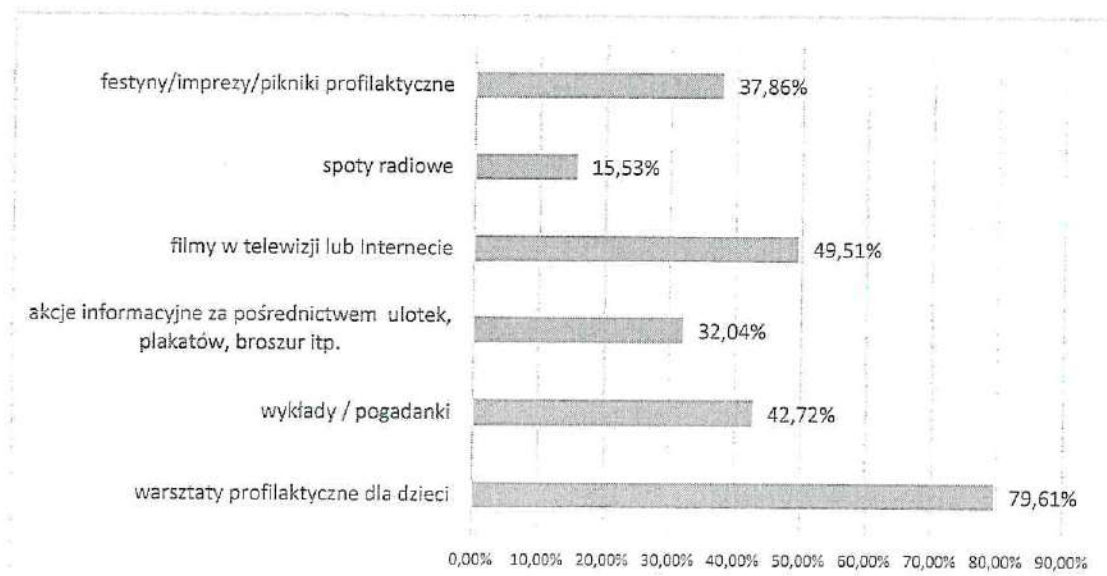
Następnie respondentów poproszono, by określili się czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych, w których można szukać pomocy w razie problemów. 55,34% ankietowanych mieszkańców twierdzi, że nie są pewni czy znają konkretne dane kontaktowe lecz wiedzą, gdzie mogą znaleźć takie informacje w razie potrzeby. 18,45% osób zna dobrze dane kontaktowe i wie, gdzie szukać pomocy w razie wyniknięcia sytuacji problemowych, 9,71% zna bardzo dobrze, i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. Pozostałe 16,50% mieszkańców przyznało, że nie mają pojęcia, gdzie mogą szukać pomocy i nie znają danych kontaktowych do tego typu placówek pomocowych.

Wykres 44 Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

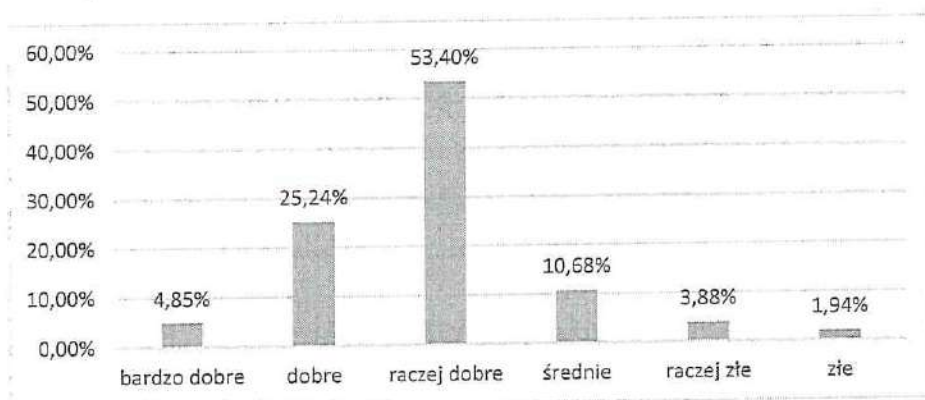
Ankietowani mieszkańcy zostali poproszeni, by ustosunkować się, które według nich działania profilaktyczne przyniosą najlepsze efekty w przeciwdziałaniu uzależnień i przemocy w Gminie Tuszyn. Ankietowani najczęściej wymieniali m.in.: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (79,61%), filmy w telewizji i Internecie (49,51%) oraz festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne (37,86%).

Wykres 45 Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych? Możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.

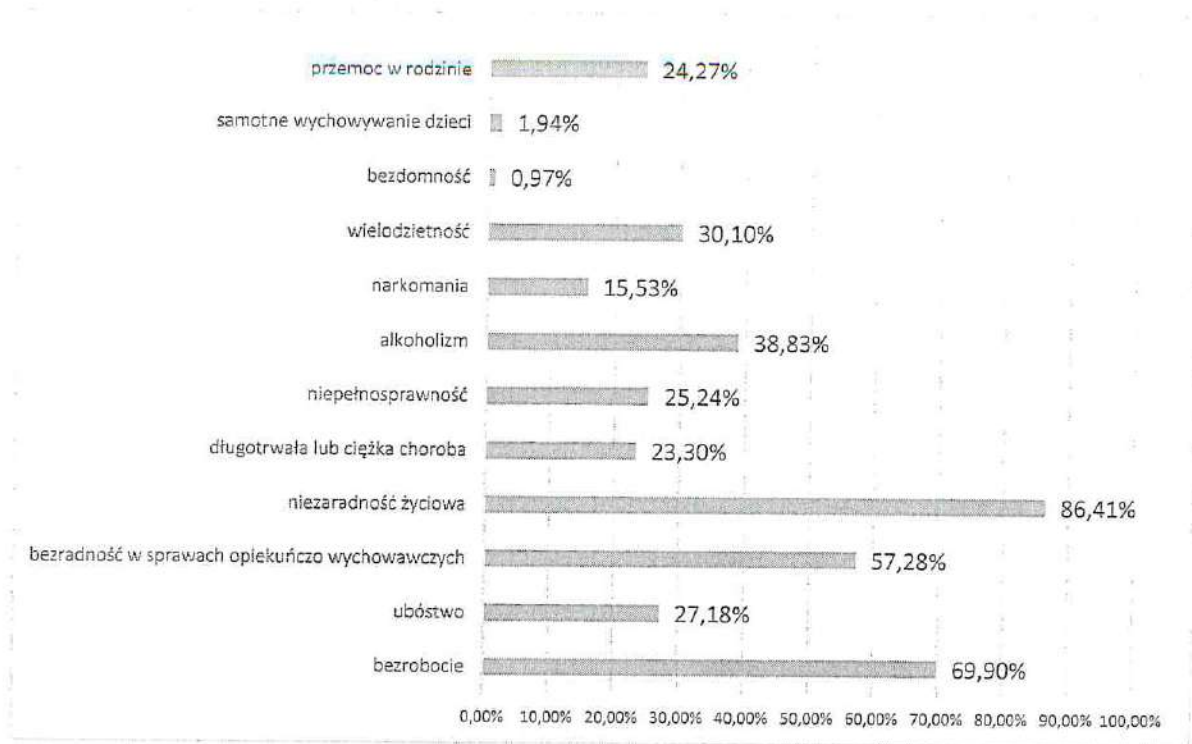
POSTRZEGANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW GMINY TUSZYN.

Pierwsze pytanie, które dotyczyło problemów społecznych w gminie dotyczyło oceny aktualnych warunków życia przez osoby ją zamieszkujące. Ankietowani mieszkańcy w większości przyznawali, iż są one raczej dobre – takiej odpowiedzi udzieliło 53,40% osób. 10,68% badanych wskazało odpowiedź „średnie”, a 25,24% - dobre. Kolejno 4,85% osób twierdzi, iż są one bardzo dobre. Negatywnie oceniło je 3,88% mieszkańców odpowiadając - „raczej złe” oraz „złe” 1,94%.

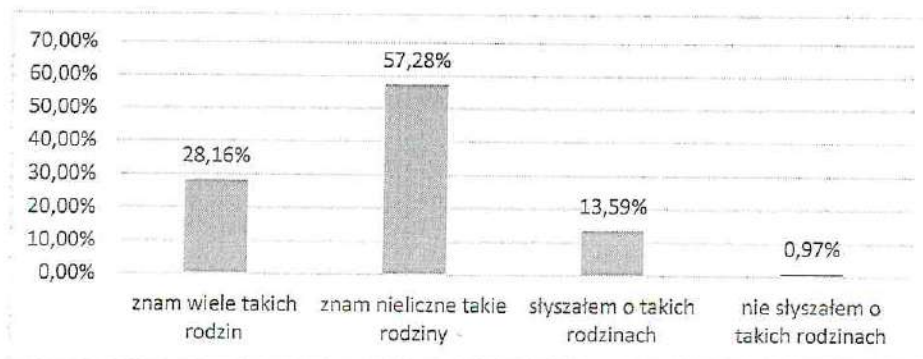
Wykres 46 Jak ocenia Pan/i aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie głównych przyczyn problemów społecznych, które powodują trudne warunki życia w gminie. Większość ankietowanych mieszkańców, jako przyczynę wskazała niezaradność życiową (86,41%), bezrobocie (69,90%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (57,28%).

Wykres 47 Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

Kolejne pytanie miało na celu oszacowanie liczby rodzin ubogich w gminie. Łącznie 99,03% ankietowanych przyznało, że zna lub słyszało o takich rodzinach. Pozostałe 0,97% badanych osób nie spotkało się z problemem ubóstwa w innych rodzinach.

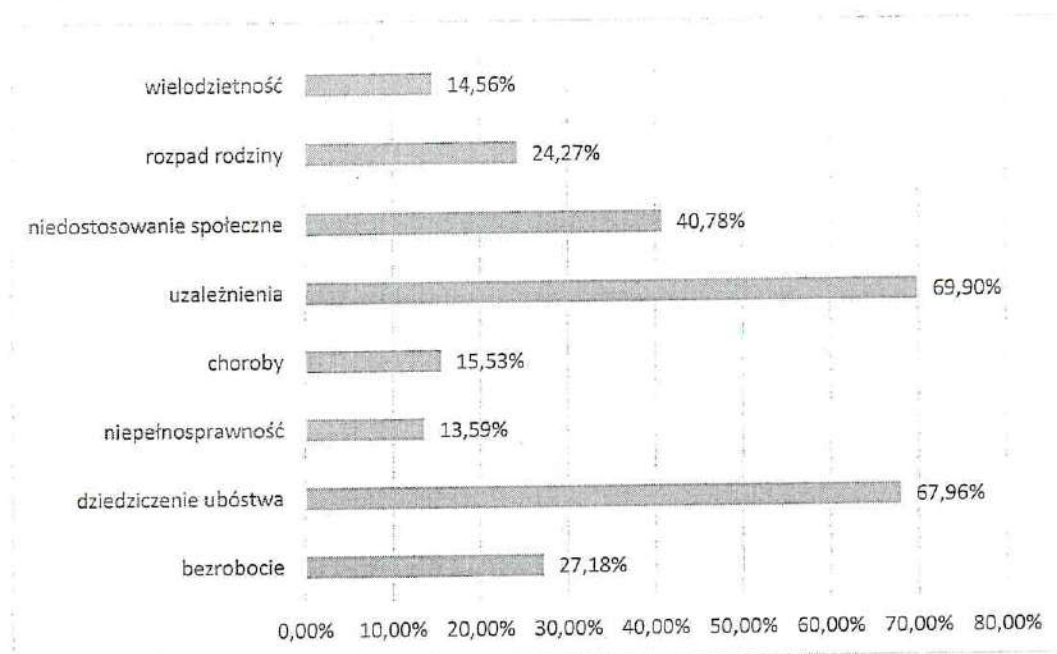

Wykres 48 Czy Pana/i zdaniem na terenie gminy jest dużo rodzin ubogich?

A

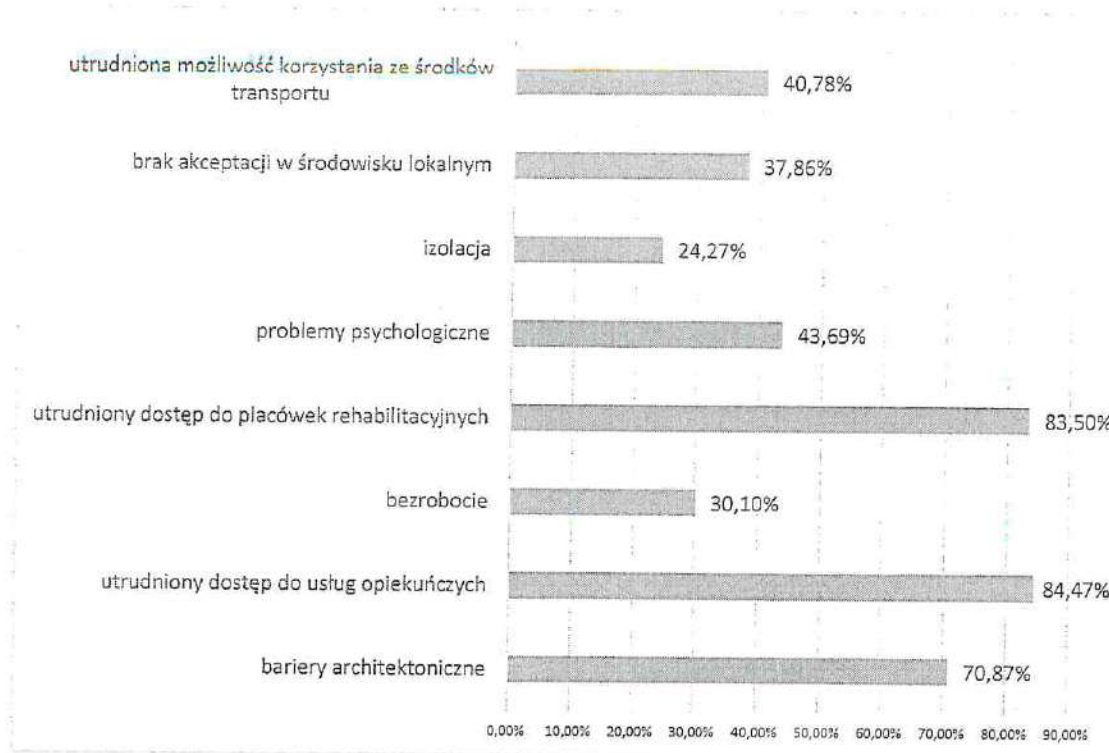

Zdaniem ankietowanych głównymi przyczynami popadania w ubóstwo są m.in.: uzależnienia (69,90%), dziedziczenie ubóstwa (67,96%) a także niedostosowanie społeczne (40,78%).

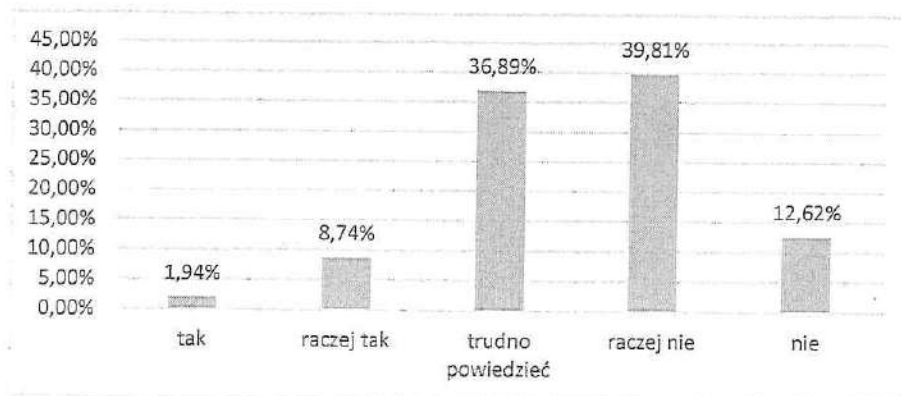
Wykres 49 Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Dodatkowo, mieszkańcy określali, z jakimi problemami społecznymi najczęściej mogą spotykać się osoby niepełnosprawne w gminie. Najczęściej były to: utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (84,47%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (83,50%), a także bariery architektoniczne (70,87%).

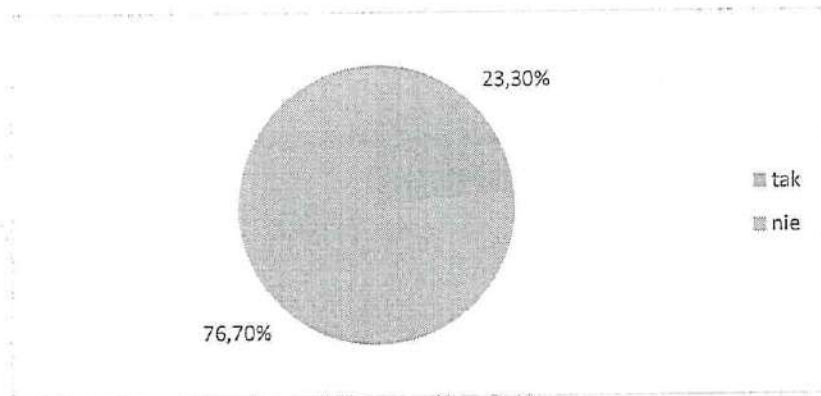
Wykres 50 Według Pana/i z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi).

Następnie, jedynie 8,74% osób badanych uważa, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych w gminie jest raczej wystarczająca, a 1,94% osób uważa, iż jest ona wystarczająca. Z tą opinią nie zgodziło się łącznie 52,43% osób, w tym 39,81% uważa, że jest ona raczej niewystarczająca, a dla 12,62% osób jest ona niewystarczająca. Pozostałym mieszkańcom (36,89%), trudno udzielić jednoznacznej odpowiedzi na pytanie.

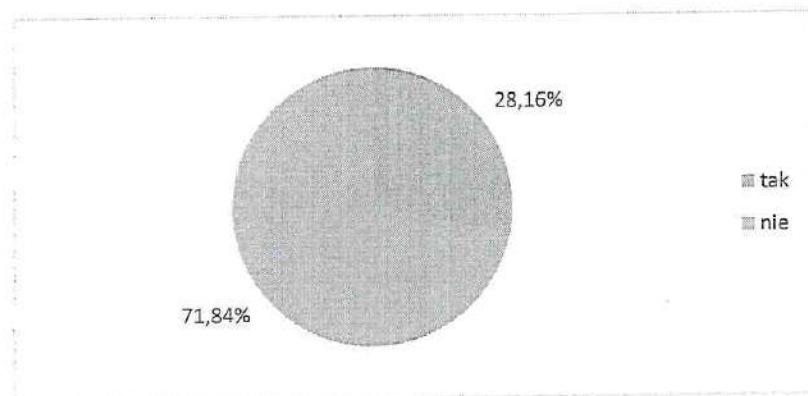
Wykres 51 Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Kolejno, 23,30% ankietowanych przyznało, że w skład ich rodziny wchodzi osoba długotrwale chora.

Wykres 52 Czy w skład Pana/i rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?

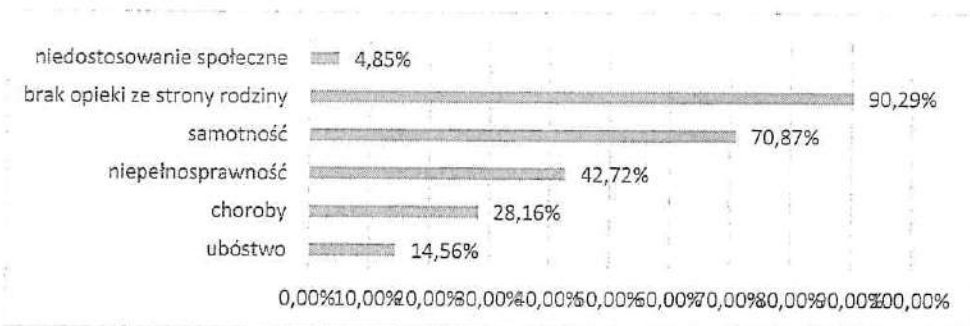
Większość ankietowanych uważa, że dostęp do opieki zdrowotnej w gminie nie jest wystarczający (71,84%), jednak 28,16% osób nie zgodziło się z tą opinią.

Wykres 53 Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

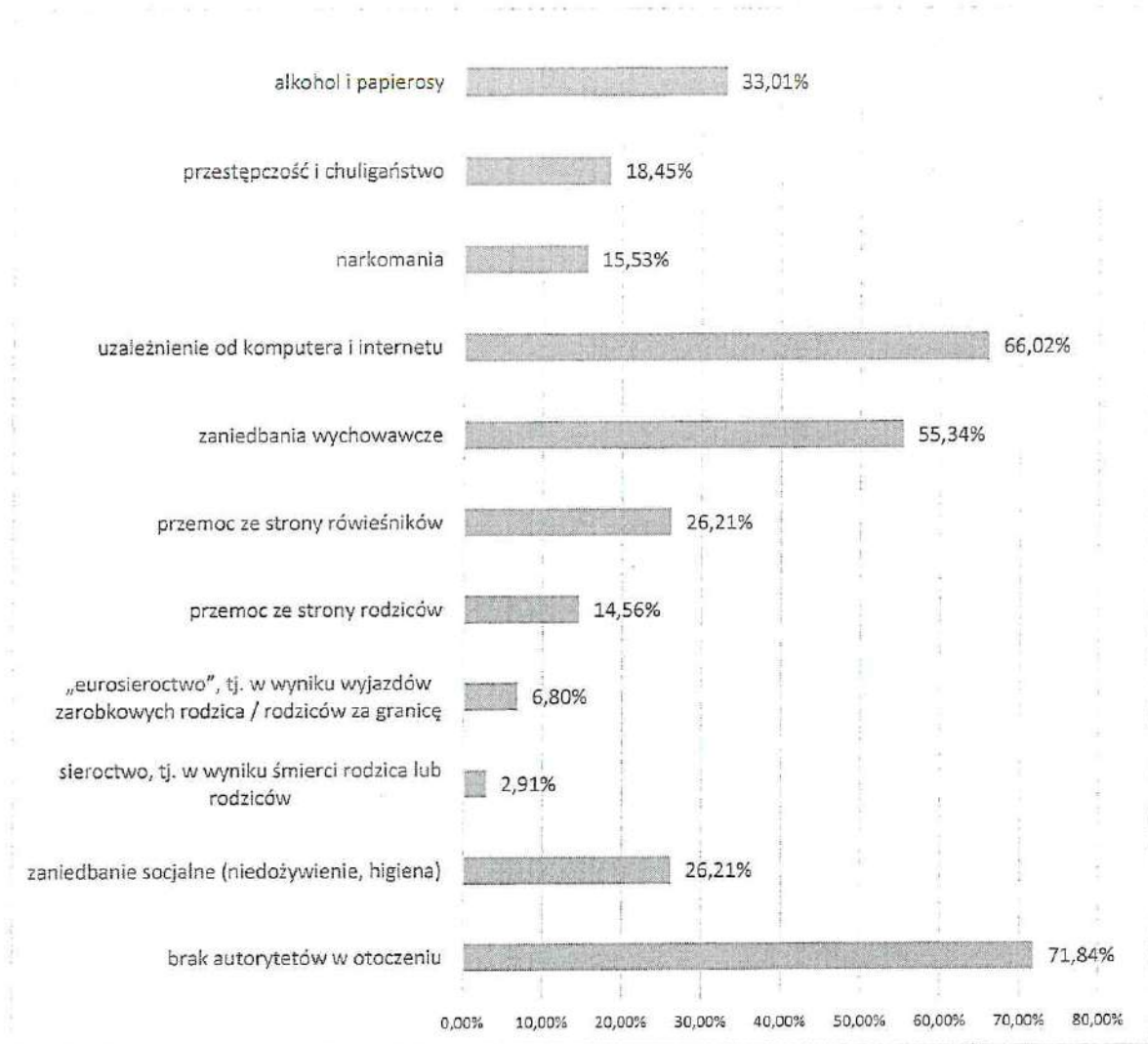

Mieszkańców poproszono również o wskazanie problemów, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. Ankietowani wskazywali na: brak opieki ze strony rodziny (90,29%), a także samotność (70,87%). Pozostali ankietowani wskazywali na niepełnosprawność (42,72%) oraz choroby (28,16%).

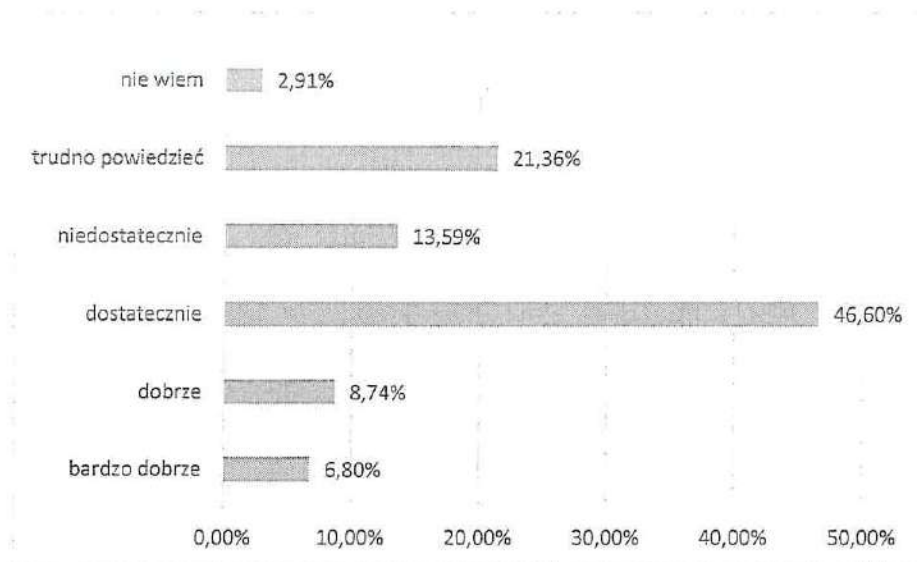
Wykres 54 Z jakimi problemami społecznymi na terenie gminy najczęściej borykają się osoby starsze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani zostali zapytani o negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które dostrzegają najczęściej. 85,00% respondentów odpowiedziało, iż jest to brak autorytetów w otoczeniu (71,84%), uzależnienie od komputera i Internetu (66,02%) oraz 55,34% ankietowanych wybrało zaniedbania wychowawcze.

Wykres 55 Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi).

Na koniec respondenci zostali zapytani o stopień zaangażowania władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. 46,60% twierdzi, iż jest ono na poziomie dostatecznym, natomiast 21,36% osób odpowiedziało, iż trudno im odpowiedzieć na to pytanie. Dodatkowo 13,59% uważa, że jest niedostateczne, a 8,74% ocenia dobrze stopień zaangażowania władz lokalnych.

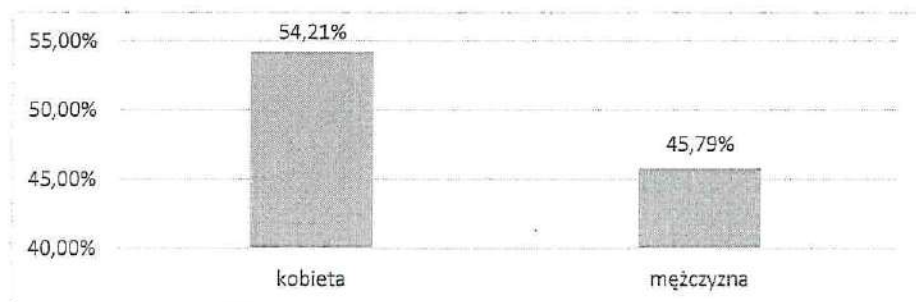

Wykres 56 Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

4. Badanie dzieci i młodzieży na terenie Gminy Tuszyn

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Tuszyn wzięło udział 214 uczniów z 4 szkół podstawowych, z czego 45,79% to chłopcy, a 54,21% to dziewczynki.

Wykres 57 Płeć.

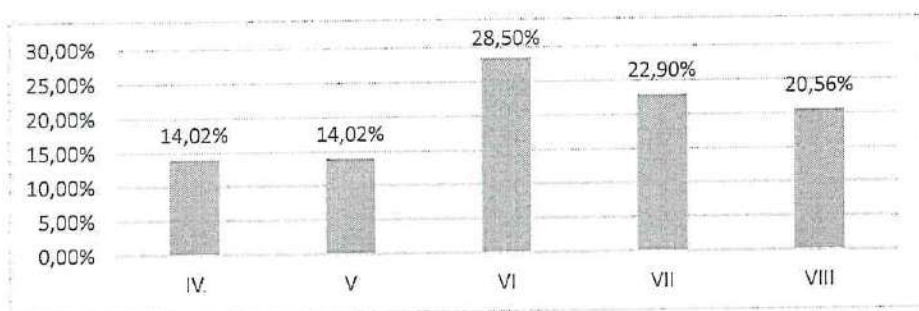
Młodzi respondenci, byli w wieku 11-13 lat (63,55%), w wieku 14-16 lat (32,24%), w wieku oraz w przedziale wiekowym 8-10 lat (4,21%).

Wykres 58 Wiek.

Większość badanych uczniów uczęszcza do VI (28,50%). Pozostali ankietowani to uczniowie klas: VII (22,90%), VIII (20,56%) oraz klas IV i V (po 14,02%).

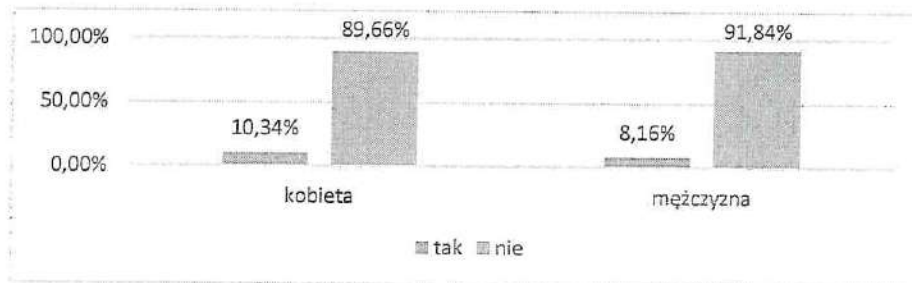
PROBLEM ALKOHOLOWY ORAZ NIKOTYNOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży w Gminie Tuszyń, był problem alkoholowy. Celem było oszacowanie skali zjawiska problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej problemu alkoholowego. Na początek uczniom zadano pytanie, czy ich zdaniem, ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem uczniów płci męskiej (8,16%) ich rówieśnicy piją alkohol, 21,43% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 70,41% uczniów twierdzi, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu. Dziewczynki w 51,72% stwierdziły, że ich koledzy i koleżanki nie piją alkoholu. 20,69% młodych kobiet uważa, że picie alkoholu przez rówieśników jest zjawiskiem powszechnym. Natomiast uczennice w 27,59% przypadków nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi. Poniższy wykres przedstawia obrazowo w liczbach zebrane wyniki:

Wykres 59 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Następnie uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Na wykresie możemy zaobserwować, że chłopcy w 91,84% oraz dziewczęta w 89,66% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Do spożywania alkoholu przyznało się 8,16% dziewczynek oraz 10,34% chłopców⁹.

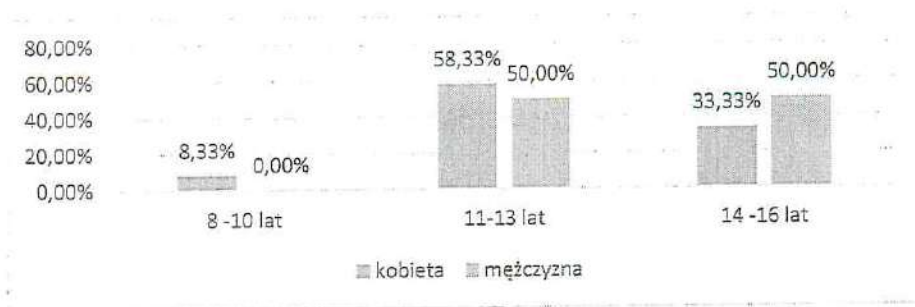

Wykres 60 Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

Młodzi mieszkańcy, którzy mieli już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowali tej substancji najczęściej w wieku 11-13 lat (50,00% chłopców, 58,33% dziewczynek). Następnie chłopcy spożywali alkohol w wieku 14-16 lat (50,00%). Dziewczynki wskazywały również na przedział wiekowy od 8 do 10 lat (8,33%) oraz od 14 do 16 lat (33,33%).

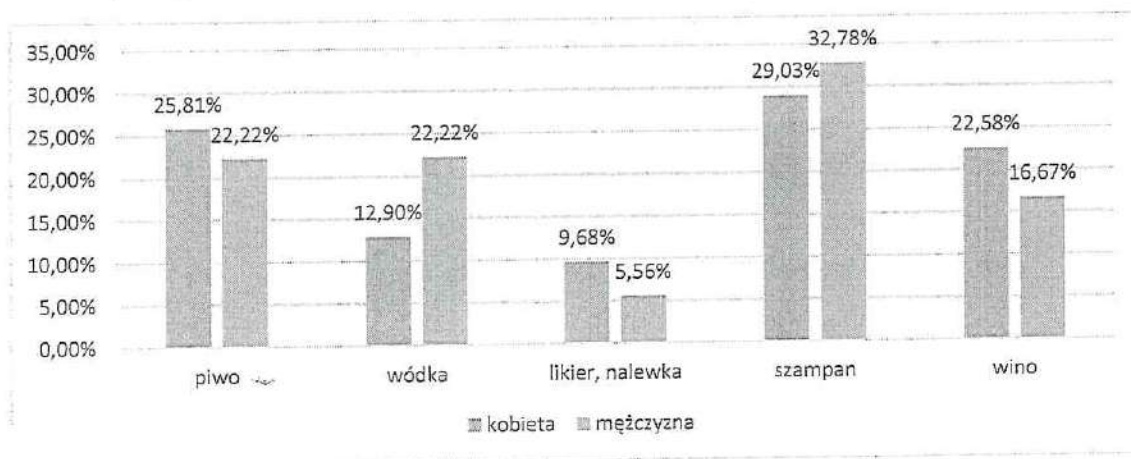
⁹ 12 dziewczynek, 9 chłopców.

Op

Wykres 61 W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

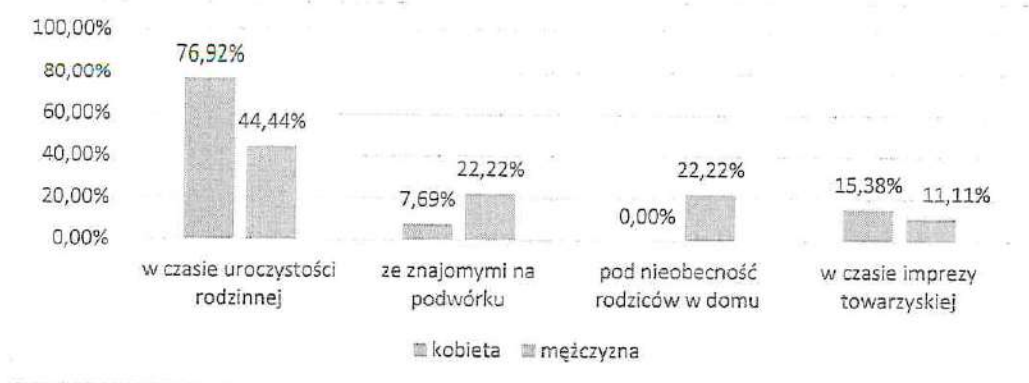
Uczniów, którzy przyznali, że kiedykolwiek spożywali alkohol, zapytano również, jaki rodzaj alkoholu zdarzyło im się próbować. Najpopularniejszą odpowiedzią był szampan (32,78% chłopców, 29,03% dziewczynek), piwo (22,22% chłopców, 25,81% dziewczynek), wódka (22,22% chłopców, 12,90% dziewczynek) oraz wino (16,67% chłopców, 22,58% dziewczynek), a także nalewki i likiery (5,56% chłopców, 9,68% dziewczynek).

Wykres 62 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

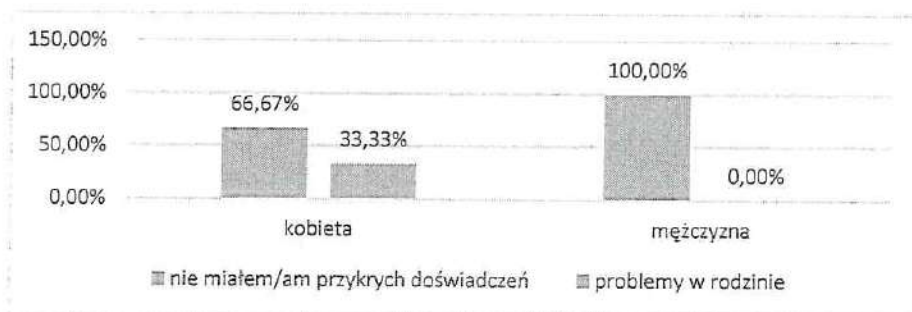
Ankietowani uczniowie deklarują, że najczęściej po raz pierwszy próbowali alkoholu w czasie uroczystości rodzinnej (44,44% chłopców, 76,92% dziewczynek), w czasie imprezy towarzyskiej (11,11% chłopców, 15,38% dziewczynek), czy też ze znajomymi na podwórku (22,22% chłopców, 7,69% dziewczynek) oraz pod nieobecność rodziców w domu (22,22% chłopców).

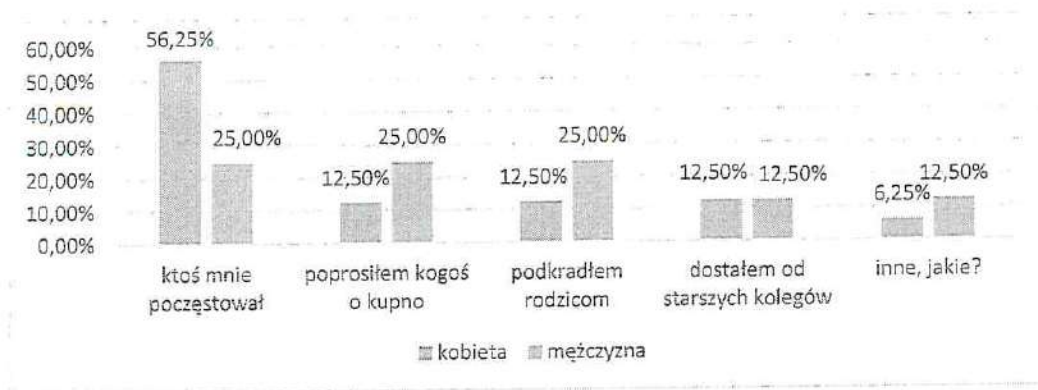
Wykres 63 W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

Młodzi mieszkańcy zapytani o jakiegokolwiek przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu, odpowiedzieli niemal jednogłośnie, że nie doświadczyli żadnych negatywnych skutków picia alkoholu (100,00% chłopców, 66,67% dziewczynek).

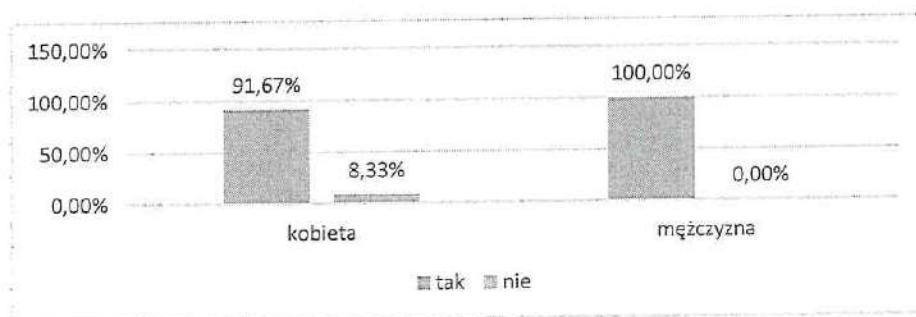
Wykres 64 Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

Na pytanie, w jaki sposób uczniowie otrzymywali alkohol 25,00% chłopców oraz 56,25% dziewczynek odpowiedziało, że zostali przez kogoś poczęstowani. Wskazywali również, że prosili kogoś o kupno alkoholu (25,00% chłopców, 12,50% dziewczynek), czy też dostali go od starych kolegów (po 12,50%) oraz podkradli alkohol rodzicom (25,00% chłopców, 12,50% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (12,50% chłopców, 6,25% dziewczynek), młodzi uczniowie pisali, że zostali poczęstowani alkoholem przez rodziców.

Wykres 65 Jak otrzymałeś/aś alkohol?

Dodatkowo uczniowie, którzy mieli już kontakt z alkoholem zostali zapytani, czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, 100,00% chłopców oraz 91,67% dziewcząt przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. Pozostałe 8,33% dziewczynek uważa, że ich rodzice nie są świadomi tego faktu.

Wykres 66 Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

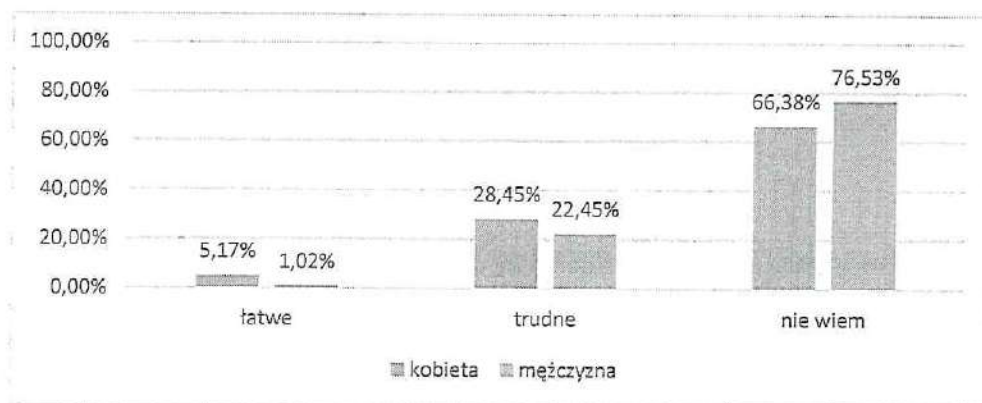
PROBLEM NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

Kolejny rozdział diagnozy dotyczy problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów ze szkół w Gminie Tuszyn oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej środków psychoaktywnych. Uczniów szkół zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 100,00% chłopców i 100,00% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych.

Wykres 67 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

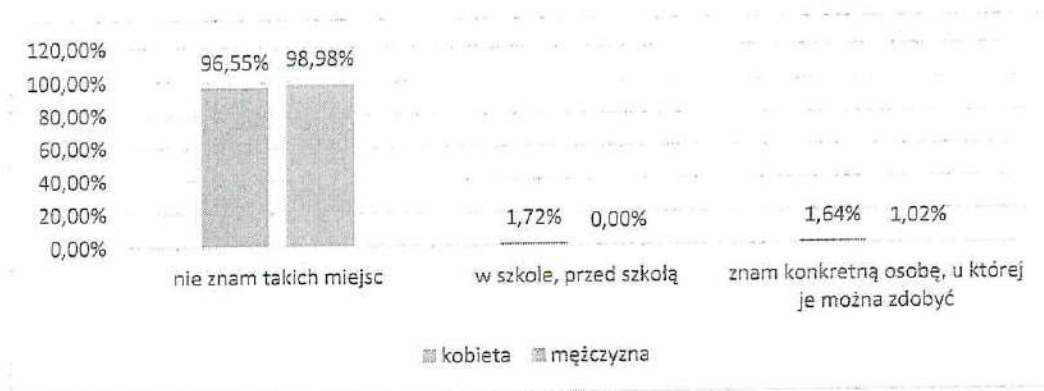
Wszystkich ankietowanych uczniów zapytano również, o trudność zdobycia narkotyków i dopalaczy w ich miejscowości. Uczniowie odpowiedzieli bardzo podobnie. Uczniowie obu płci uważają, że pozyskanie substancji psychoaktywnych w ich najbliższym otoczeniu jest trudne (22,45% chłopców oraz 28,45% dziewczynek). Pozostałe 76,53% chłopców oraz 66,38% dziewczynek nie udzieliło konkretnej odpowiedzi, a 1,02% chłopców oraz 5,17% dziewczynek uważa, że zdobywanie narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy Tuszyn jest łatwe.

Wykres 68 Gdybyś chciał zdobyć narkotyki i dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

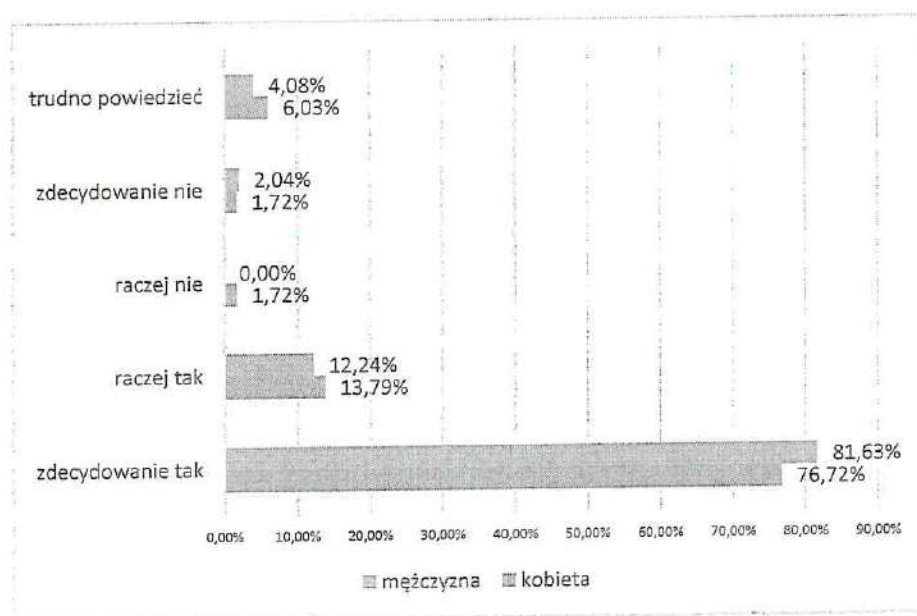
Większość uczniów (98,98%) oraz uczennic (96,55%) nie zna miejsc, w których mogą zakupić lub dostać narkotyki i dopalacze.

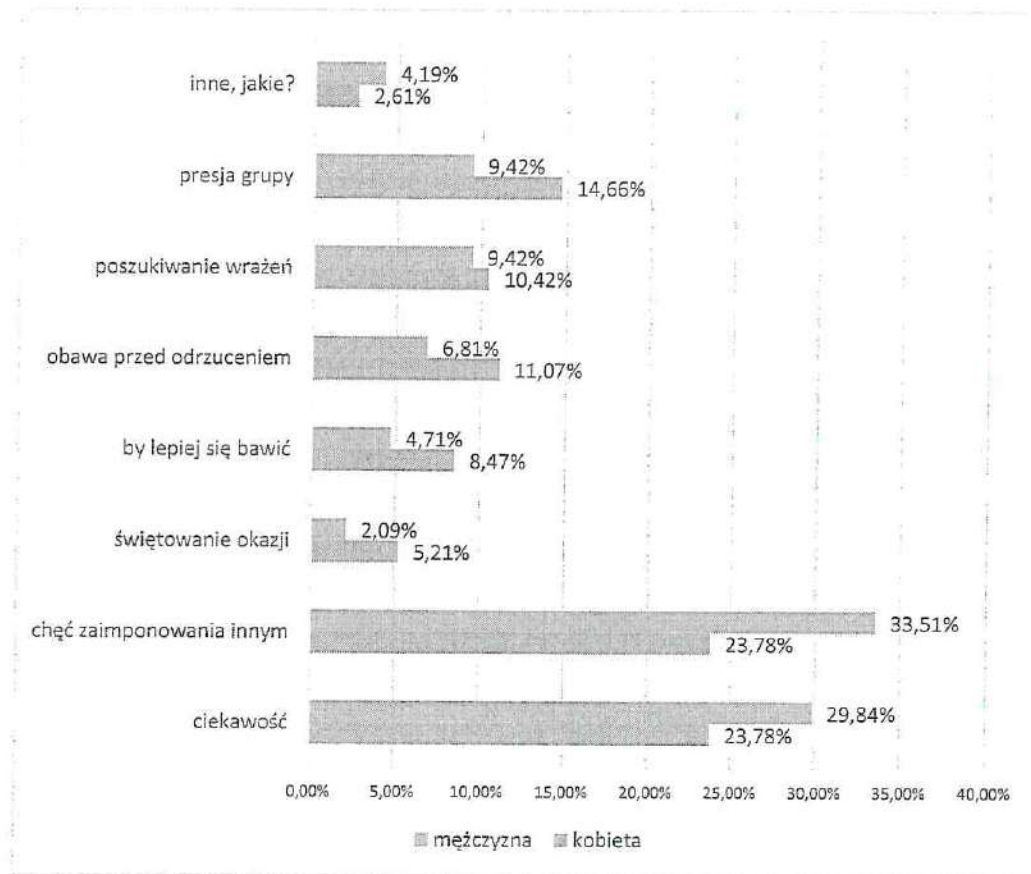
Wykres 69 Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

Dodatkowo, uczniów zapytano o to, czy według nich zażywanie narkotyków i dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia. Zdecydowana większość młodych respondentów przyznała, że narkotyki i dopalacze są szkodliwe dla zdrowia (81,63% chłopców, 76,72% dziewczynek).

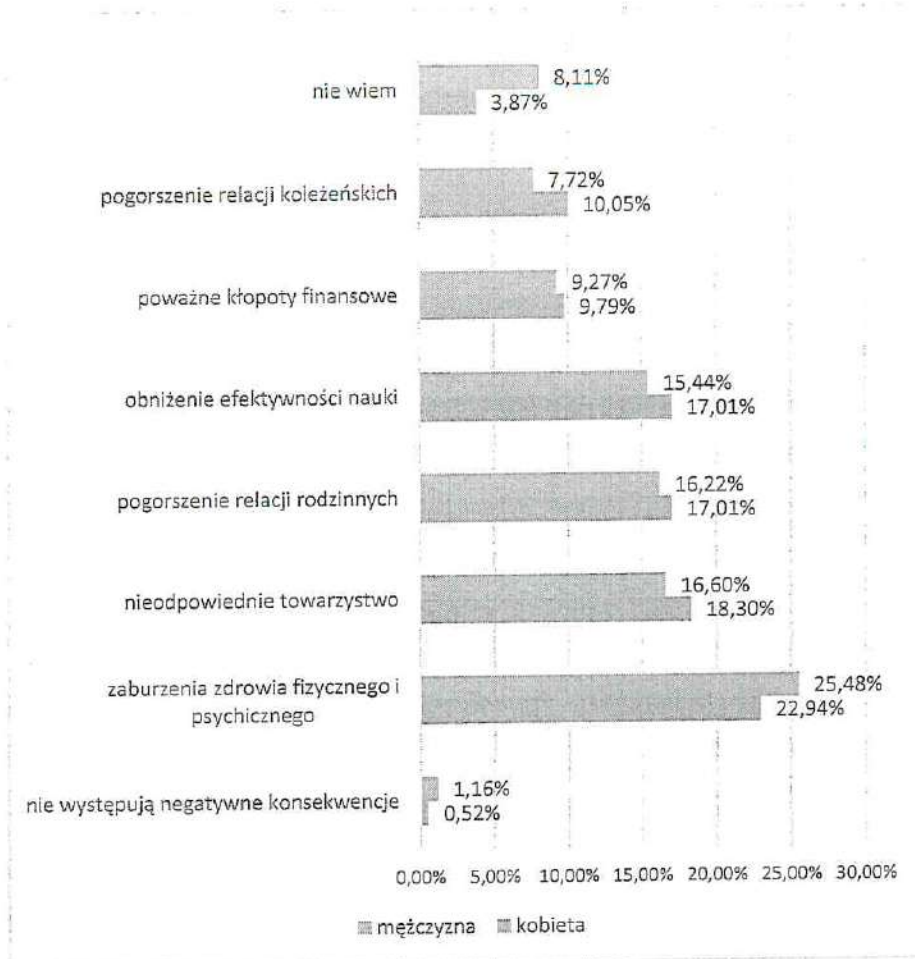
Wykres 70 Czy uważasz, że zażywanie narkotyków/ dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

Respondenci wymieniali również, z jakich powodów młodzi mieszkańcy zażywają alkohol, tytoń, narkotyki czy dopalacze. Najczęściej uczniowie wymieniali: chęć zaimponowania innym (33,51% chłopców, 23,78% dziewczynek) czy też ciekawość (29,84% chłopców, 23,78% dziewczynek). Dodatkowo w odpowiedzi „inne, jakie?” (4,19% chłopców, 2,61% dziewczynek), uczniowie wskazywali na: depresję, ucieczkę od rzeczywistości i problemów, stres, czy też odejście od rzeczywistości.

Wykres 71 Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze?

Respondenci wymieniali, jakie mogą być negatywne konsekwencje uzależnienia od alkoholu, tytoniu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Młodzi ankieterzy najczęściej wymieniali: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (25,48% chłopców, 22,94% dziewczynek), nieodpowiednie towarzystwo (16,60% chłopców, 18,30% dziewczynek), czy też pogorszenie relacji rodzinnych (16,22% chłopców, 17,01% dziewczynek).

Wykres 72 Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, tytoniu, narkotyków, dopalaczy?

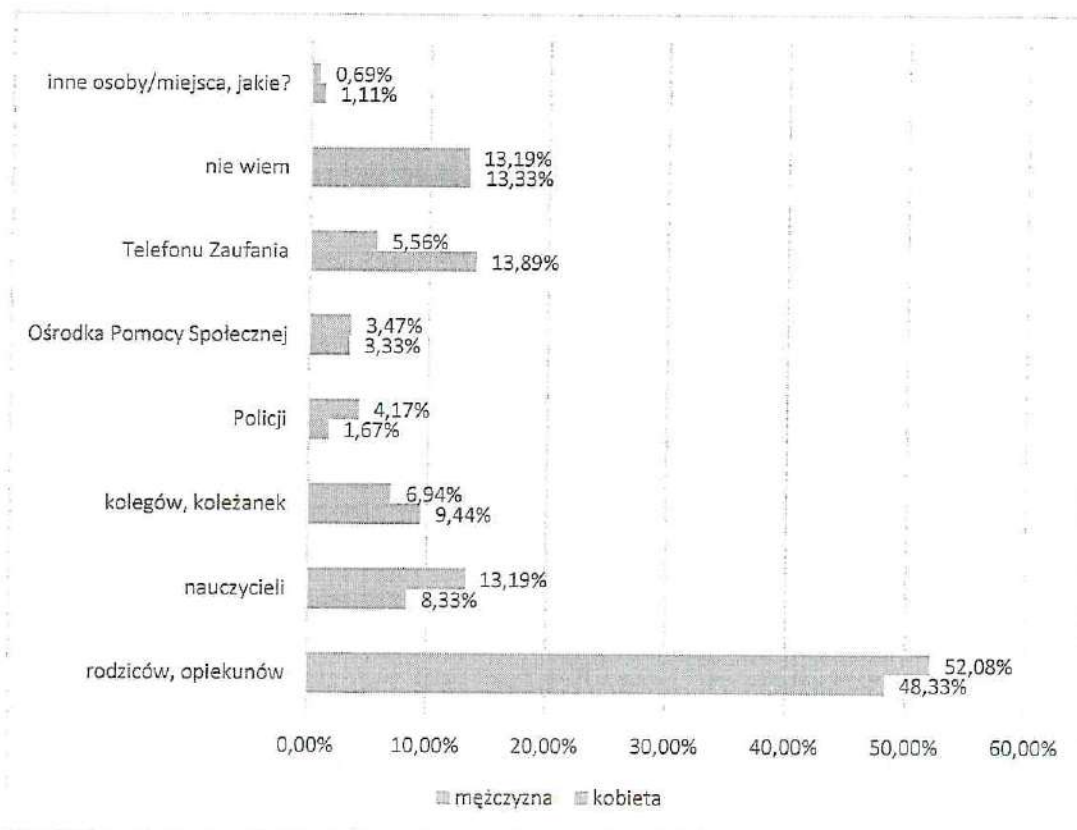
Ważną rzeczą w dzisiejszych czasach jest odpowiednie edukowanie młodzieży w temacie zagrożeń i konsekwencji płynących z zażywania środków psychoaktywnych i spożywania alkoholu. Większość uczniów czerpie wiedzę ze środków masowego przekazu, jakimi są Internet i telewizja, gdzie informacje na powyższy temat znalazło 23,81% chłopców oraz 30,90% dziewcząt. Pokażna grupa ankietowanych, stanowiąca 25,17% chłopców i 29,21% dziewczynek, nie czerpie żadnych informacji na ten temat, może to oznaczać, że młodzi mieszkańcy nie są zainteresowani tym tematem.

Wykres 73 Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy?

Kolejno, młodzi ankietowani najchętniej zwróciliby się z problemem dotyczącym uzależnienia od narkotyków, dopalaczy, tytoniu czy alkoholu do ich rodziców i opiekunów (52,08% chłopców, 48,33% dziewczynek), zadzwoniliby na Telefon Zaufania (5,56% chłopców, 13,89% dziewczynek), czy też zwróciliby się do nauczycieli (13,19% chłopców, 8,33% dziewczynek). W odpowiedzi „inne osoby/miejsca, jakich?” (0,69% chłopców, 1,11% dziewczynek), młodzi mieszkańcy wskazywali na psychiatrę oraz rodzeństwo.

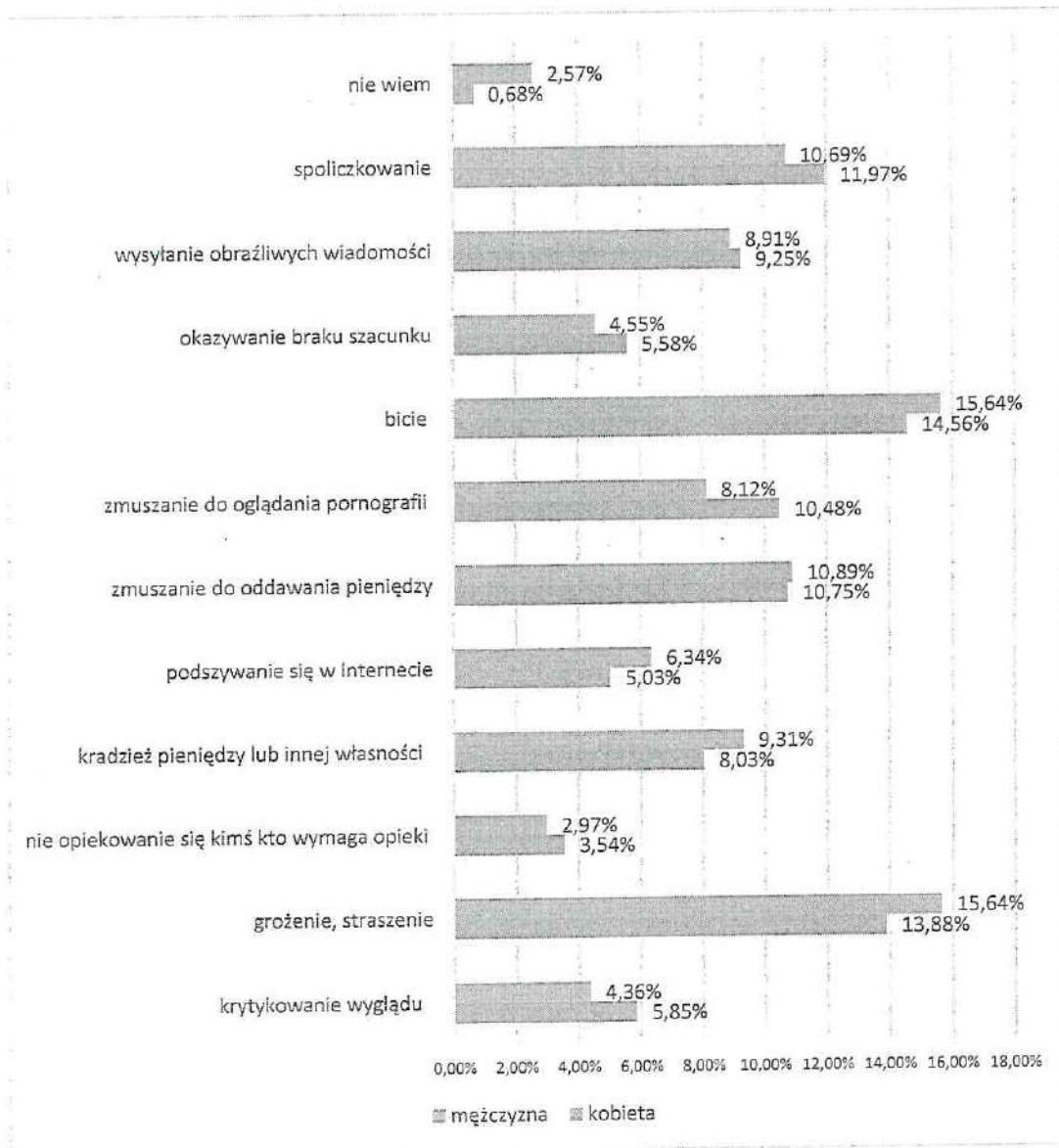

Wykres 74 Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, tytoniem, narkotykami lub dopalaczami?

Am

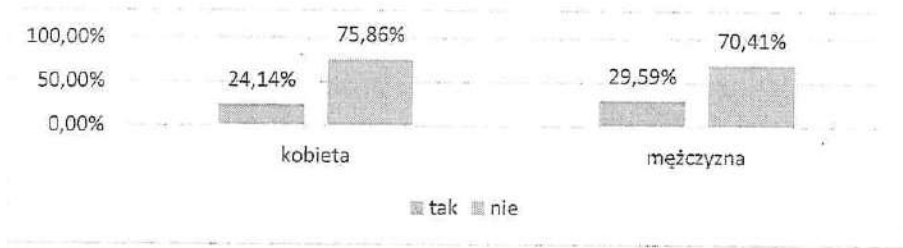
PROBLEM PRZEMOCY Z PERSPEKTYWY DZIECI I MŁODZIEŻY

Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy. Najczęściej było to: bicie (15,64% chłopców, 14,56% dziewczynek), groźenie i straszenie (15,64% chłopców, 13,88% dziewczynek), czy też zmuszanie do oddawania pieniędzy (10,89% chłopców, 10,75% dziewczynek).

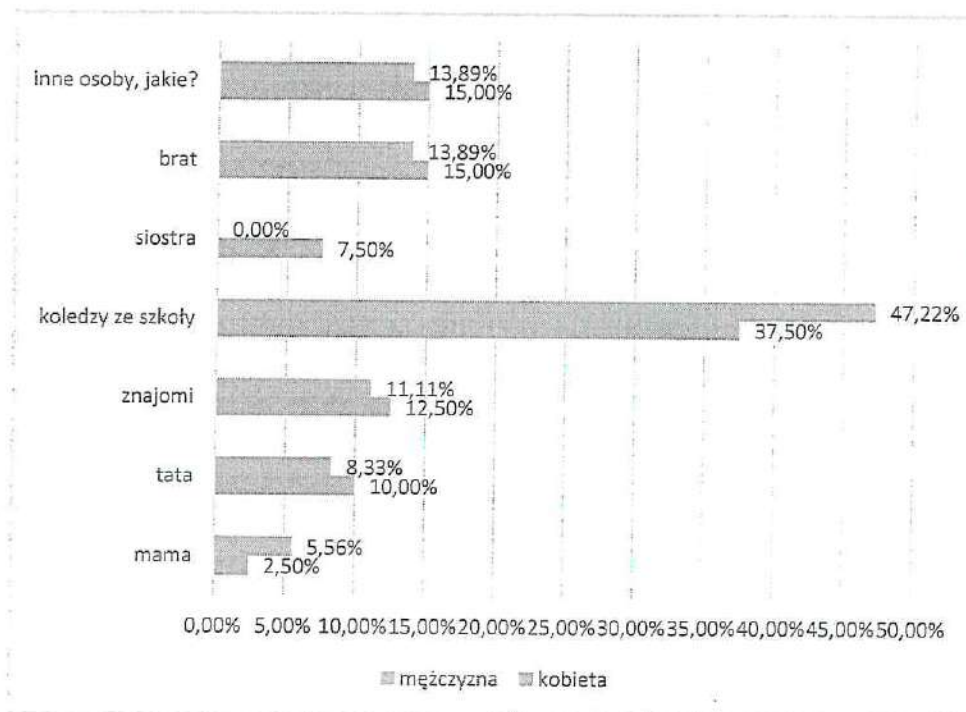
Wykres 75 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

29,59% chłopców oraz 24,14% dziewczynek przyznało, iż doświadczyli kiedykolwiek przemocy¹⁰.

Wykres 76 Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Uczniowie, którzy przyznali, że stosowano wobec nich przemoc zostali poproszeni o wybranie, kto przeciwko nim zastosował ową przemoc. Wobec uczniów płci męskiej, przemoc najczęściej stosowali koledzy ze szkoły (47,22%), brat (13,89%), a także znajomi (11,11%). Dziewczynki również przyznały, że najczęściej doznawały przemocy od szkolnych kolegów (37,50%), brata (15,00%) oraz znajomych (12,50%). Młodzi mieszkańcy wymieniali również w odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (13,89% chłopców, 15,00% dziewczynek) innych kolegów i koleżanki.

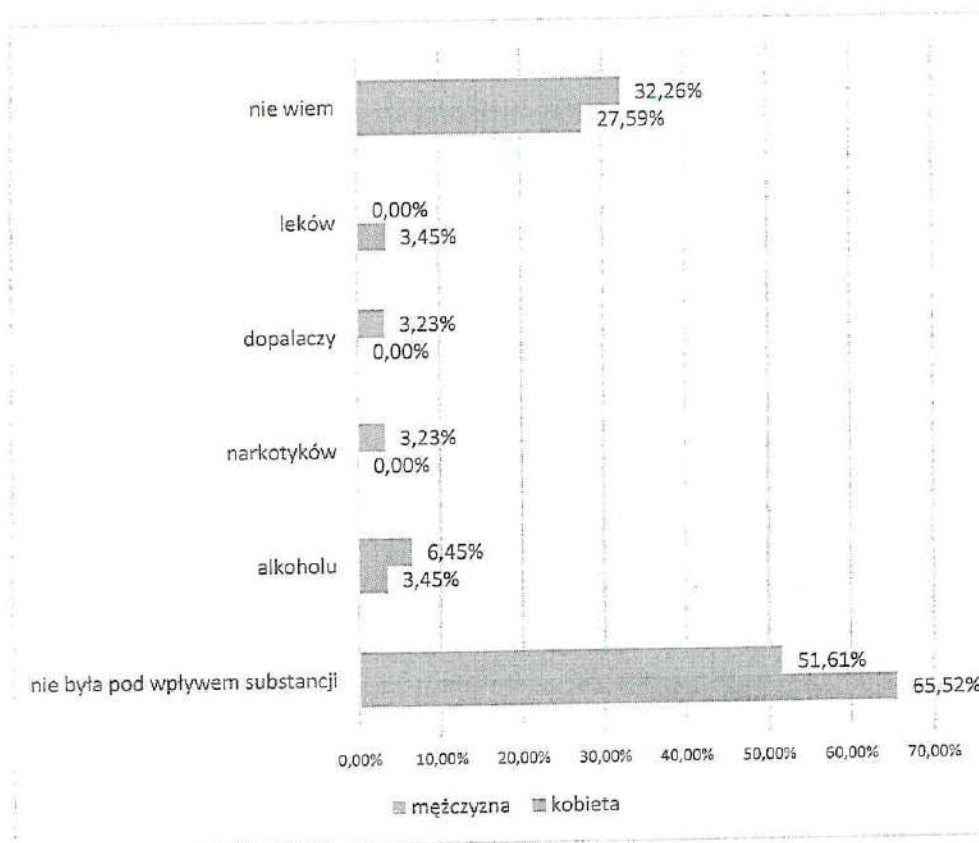

Wykres 77 Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

¹⁰ 28 dziewczynek, 29 chłopców.

Dodatkowo respondenci zostali zapytani czy osoba, która stosowała wobec nich przemoc, była pod wpływem jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej. Uczniowie (51,61%) oraz uczennice (65,52%) twierdzą w większości, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc, nie były pod wpływem żadnej substancji oraz, że nie mają takich informacji (32,26% chłopców, 27,59% dziewczynek).

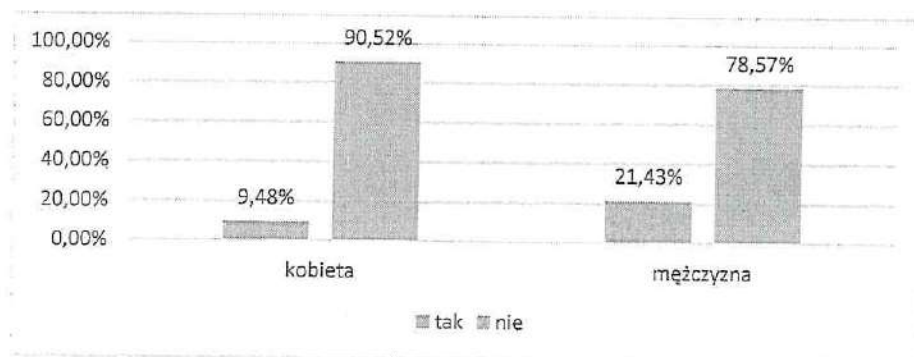
Wykres 78 Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem?

Młodym mieszkańcom zadano pytanie dotyczące tego, czy według nich w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. 21,43% chłopców oraz 15,52% dziewcząt uważa, że takie sytuacje się nie zdarzają. Pozostałe 34,69% uczniów oraz 52,59% uczennic nie ma zdania na ten temat. Natomiast 43,88% chłopców oraz 31,90% dziewczynek uważa, że sytuacje przemocowe pomiędzy uczniami się zdarzają.

Wykres 79 Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Ankietowani zostali poproszeni o przyznanie się do tego czy zdarzyło się im stosować przemoc wobec innych osób. 21,43% chłopców oraz 9,48% dziewczynek przyznało, że zdarzały się sytuacje, gdzie stosowali oni przemoc wobec innych¹¹. Pozostałe 78,57% chłopców oraz 90,52% dziewczynek twierdzi, że nigdy nie zastosowało przemocy wobec innych.

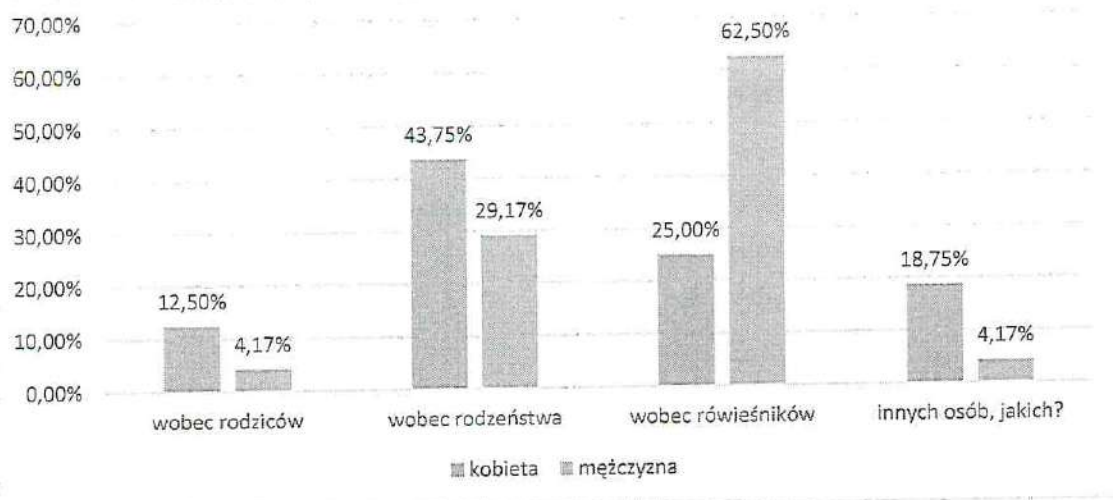

Wykres 80 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

Uczniowie, którzy odpowiedzieli twierdząco na pytanie dotyczące tego, że stosowali przemoc wobec innych, odpowiadali również wobec kogo ją stosowali. Uczniowie (62,50%) oraz uczennice (25,00%) najczęściej przyznawali, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec rówieśników. Chłopcy i dziewczynki wymieniali również rodzeństwo (29,17% chłopców, 43,75% dziewczynek). W odpowiedzi „innych osób, jakich?” (4,17% chłopców, 18,75% dziewczynek), młodzi ankietowani napisali, że stosowali przemoc wobec innych osób w obronie osobistej.

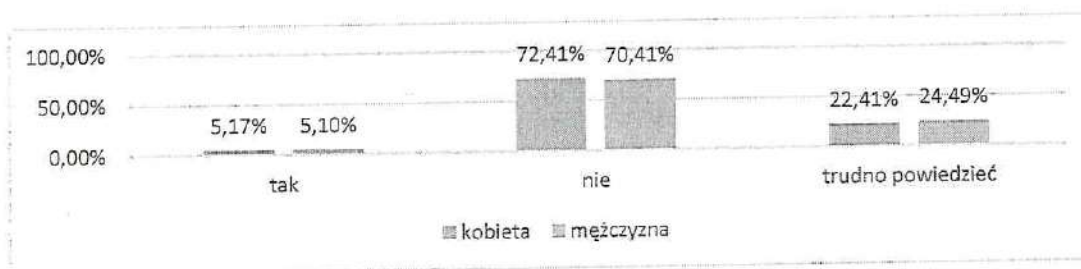
¹¹ 11 dziewczynek oraz 21 chłopców.

Handwritten mark

Wykres 81 Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

5,10% chłopców oraz 5,17% uczennic zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu. Pozostałe 70,41% chłopców i 72,41% dziewczynek nie zna takich osób.

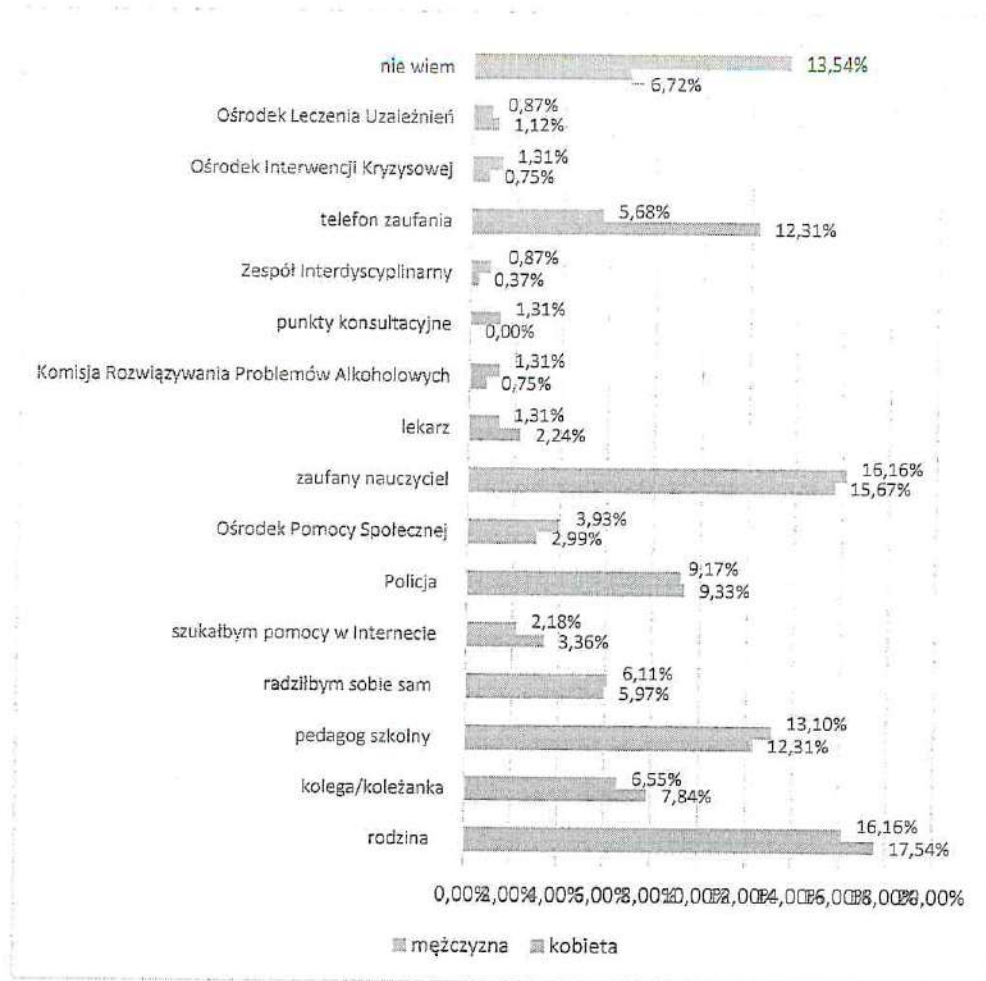

Wykres 82 Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie do kogo zgłosiliby się o pomoc, gdyby doświadczali przemocy. Najczęściej ankietowani wskazywali, że zgłosiliby się do: rodziny (16,16% chłopców, 17,54% dziewczynek), do pedagoga szkolnego (13,10% chłopców, 12,31% dziewczynek) i zaufanego nauczyciela (16,16% chłopców, 15,67% dziewczynek).

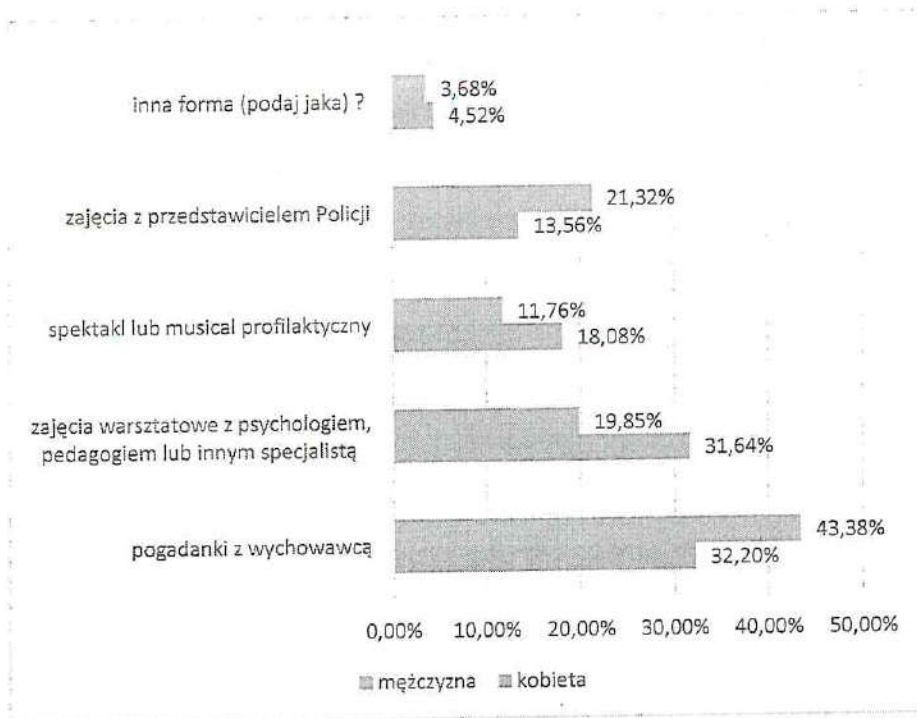
g

Wykres 83 Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w przypadku, gdybyś był/a ofiarą przemocy?

Ostatnie pytanie zadane młodym mieszkańcom gminy dotyczyło zajęć profilaktycznych jakie są według respondentów najciekawsze. Dla chłopców są to: pogadanki z wychowawcą (43,38%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (19,85%), zajęcia z przedstawicielem Policji (21,32%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (11,76%). Dziewczynki również najczęściej wybierały zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (31,64%), rozmowę z wychowawcą (32,20%), spektakle lub musicale profilaktyczne (18,08%) oraz zajęcia z przedstawicielem Policji (13,56%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (3,68% chłopców, 4,52% dziewczynek), młodzi mieszkańcy nie wymienili nic konkretnego.

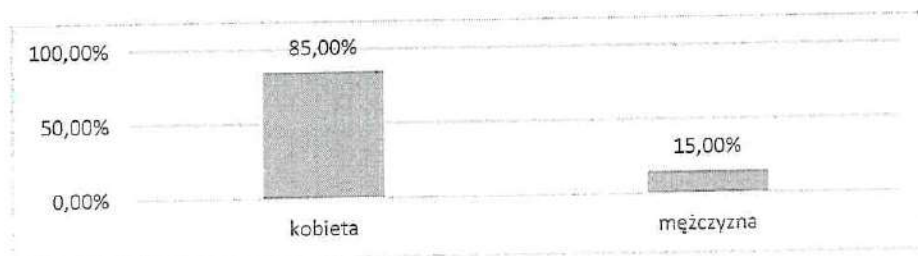

Wykres 84 Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

5. Badanie sprzedawców na terenie Gminy Tuszyn

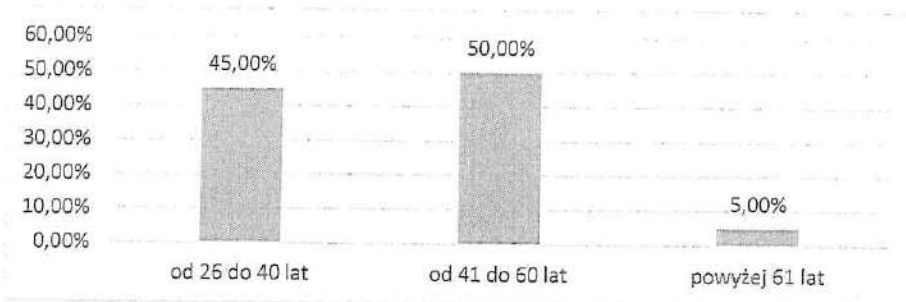
STRUKTURA BADANEJ GRUPY

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Tuszyn udział wzięło łącznie 20 sprzedawców napojów alkoholowych. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi było to 85,00% kobiet oraz 15,00% mężczyzn.

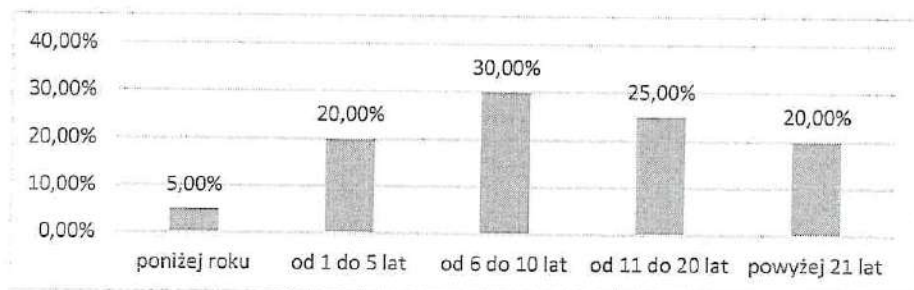
Wykres 85 Płeć.

Osoby ankietowane znajdowały się w przedziale wiekowym: od 26 do 40 lat (45,00%), od 41 do 60 lat (50,00%), a także w wieku powyżej 61 lat (5,00%).

Wykres 86 Pana/i wiek mieści się w przedziale.

Sprzedawcy zostali zapytani również od ilu lat pracują w punkcie sprzedaży alkoholu, w którym zostali poddani ankiecie. Osoby te pracują: poniżej roku (5,00%), od 1 do 5 lat (20,00%), od 6 do 10 lat (30,00%), a także od 11 do 20 lat (25,00%) oraz powyżej 21 lat (20,00%).

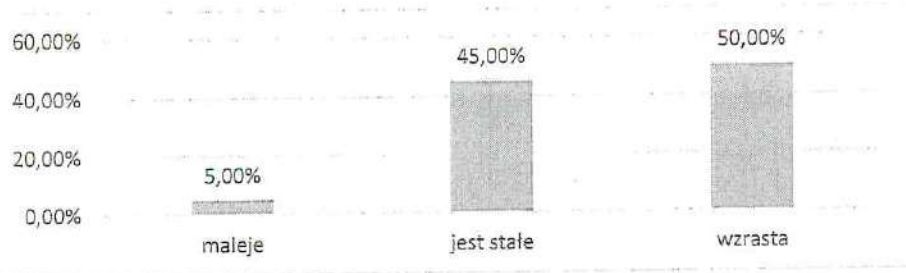

Wykres 87 Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu?

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE Z PERSPEKTYWY SPRZEDAWCÓW ALKOHOLU

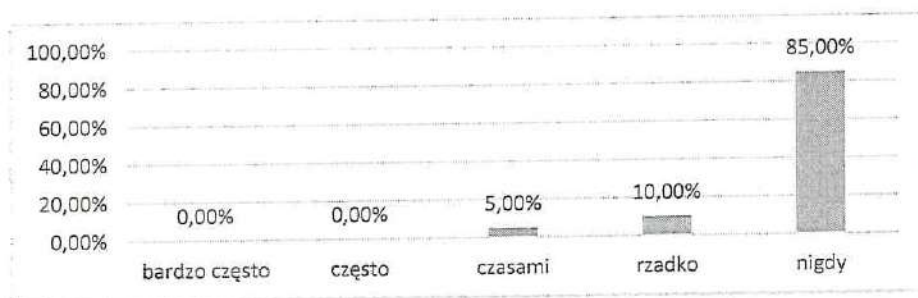
Opinie sprzedawców dotyczące spożycia alkoholu są podzielone, ponieważ według 50,00% ankietowanych, spożycie alkoholu na terenie gminy wzrasta, lecz 45,00% sprzedawców twierdzi, że jest ono stałe, a 5,00% badanych przyznaje, że spożycie alkoholu na terenie gminy maleje.

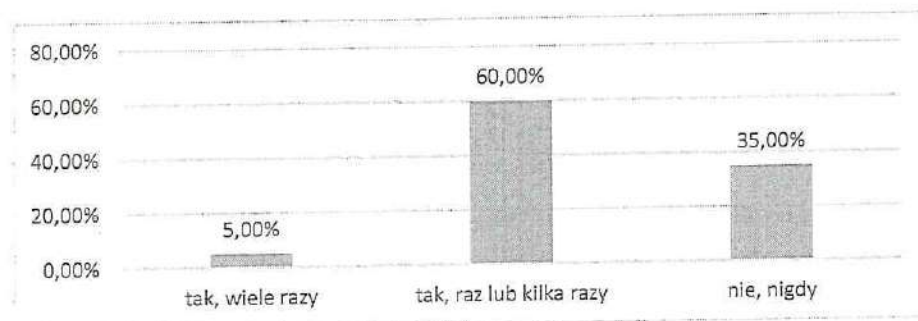
Wykres 88 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie.

Według 85,00% sprzedawców, alkohol w Gminie Tuszyn nie jest sprzedawany osobom niepełnoletnim.

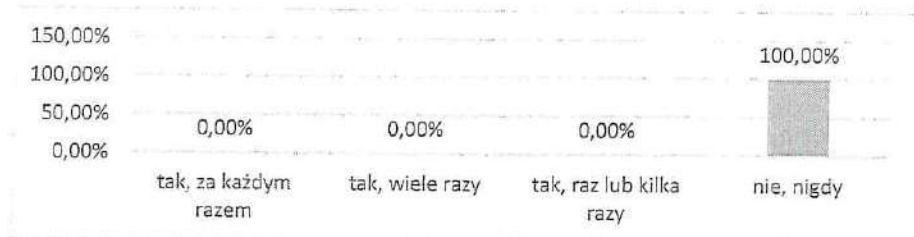
Wykres 89 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

Dodatkowo 60,00% badanych zdarzyło się raz lub kilka razy, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie, a 5,00% ankietowanym taka sytuacja zdarzała się wiele razy. Pozostałym 35,00% sprzedawcom nigdy taka sytuacja się nie zdarzyła.

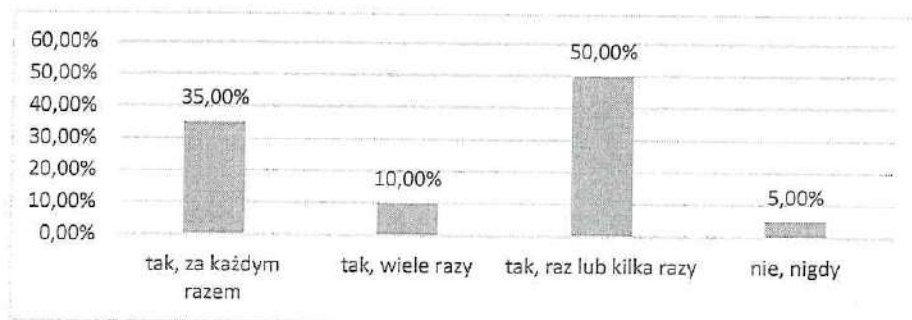
Wykres 90 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Co istotne 100,00% sprzedawców zgodnie przyznało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej na terenie Gminy Tuszyn.

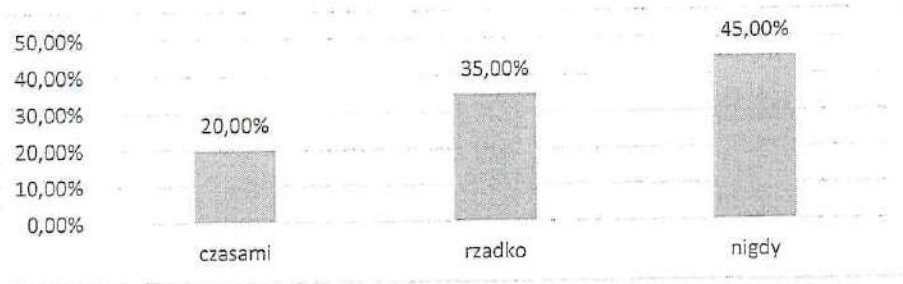
Wykres 91 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

35,00% osób ankietowanych stwierdziło, że za każdym razem pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni. 10,00% badanych sprzedawców przyznaje, że wiele razy pyta o dowód osobisty nie będąc pewnym o pełnoletności klienta, 50,00% robiło to kilka razy, a 5,00% pozostałych badanych przyznało, że nigdy nie spytało klienta o dowód osobisty, nie mając pewności czy ta osoba jest pełnoletnia.

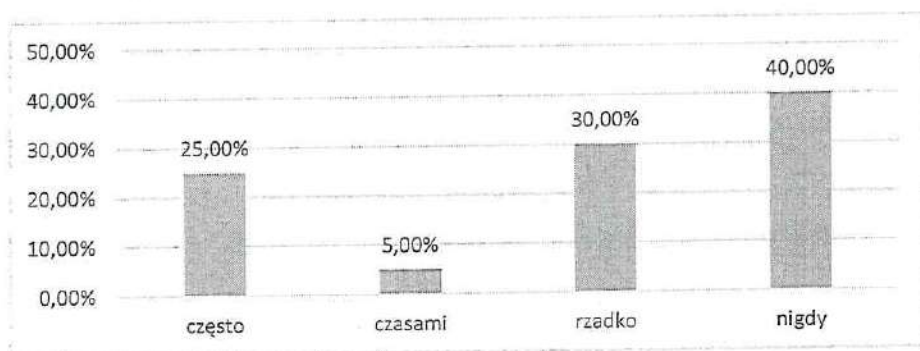
Wykres 92 Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

35,00% sprzedawców przyznaje, że w ich opinii rzadko zdarzają się sytuacje, gdzie zostaje złamane prawo o zakazie jazdy samochodem po wypiciu alkoholu, lub zdarzają się czasami (20,00%). Pozostałe 45,00% ankietowanych nigdy nie widziało takiej sytuacji.

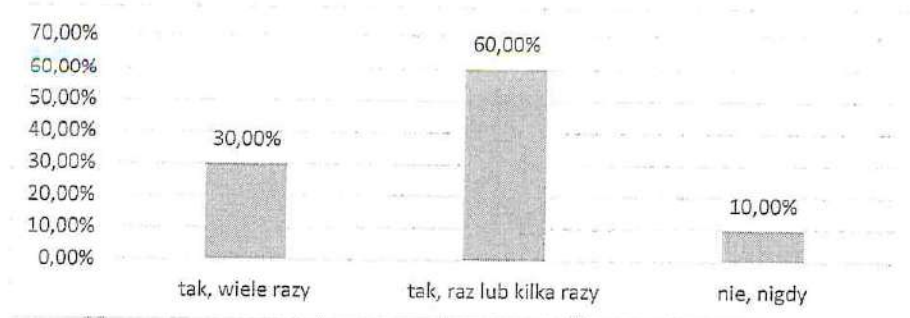
Wykres 93 Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

Sprzedawcy oceniali również czy zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Gminie Tuszyn. 40,00% ankietowanych przyznało, że alkohol nie jest sprzedawany osobom nietrzeźwym na terenie gminy.

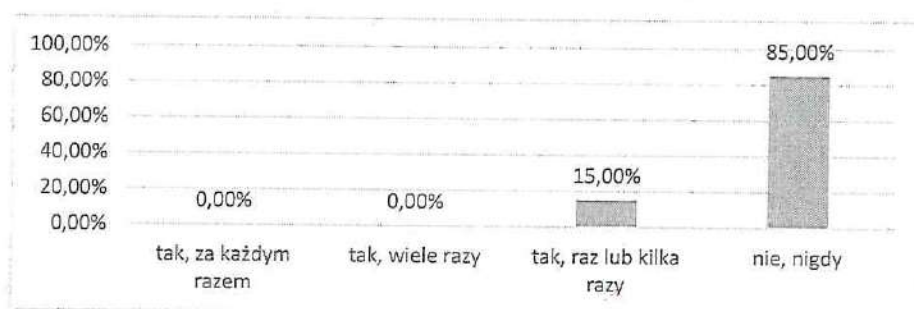
Wykres 94 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?

Dodatkowo 60,00% osób przyznało, że raz lub kilka razy zdarzały się sytuacje, gdzie osoba nietrzeźwa chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Następnie 10,00% badanych osób nigdy nie spotkało się z taką sytuacją, a 30,00% ankietowanych twierdzi, że wiele razy ktoś nietrzeźwy chciał zakupić alkohol w punkcie, w którym pracują.

Wykres 95 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Zgodnie 85,00% respondentów twierdzi, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nietrzeźwej.

Wykres 96 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

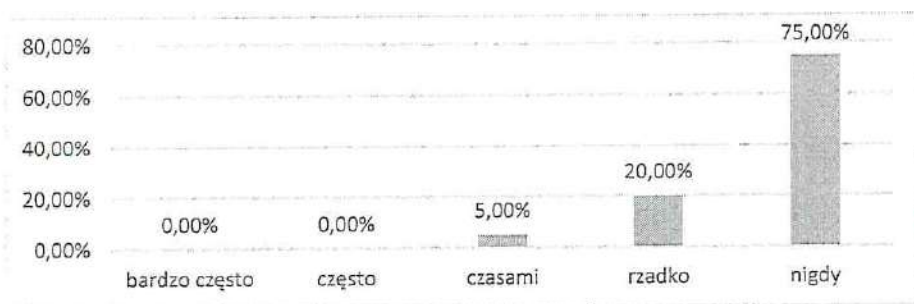
Na pytanie jak często zdarzają się sytuacje, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży, 50,00% osób odpowiedziało, że nigdy takie sytuacje się nie zdarzają lub zdarzają się rzadko (15,00%). Natomiast 20,00% osób wybrało odpowiedź „często”, a pozostałe 15,00% - „czasami”.

Wykres 97 Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?

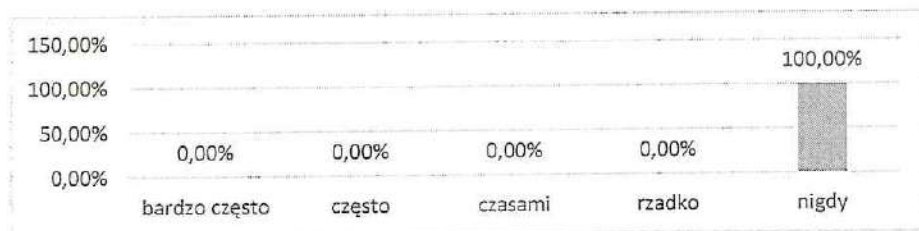

Dodatkowo 75,00% respondentów przyznało, że nigdy nie zdarzyło im się wzywać policji z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży lub w jego pobliżu. 20,00% osób twierdzi, iż takie sytuacje zdarzają się rzadko lub czasami (5,00%).

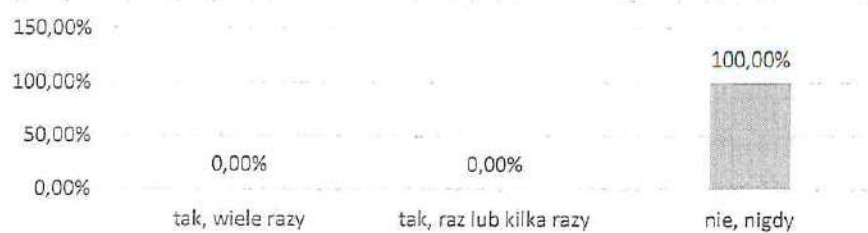
Wykres 98 Jak często zdarza się Panu/i wzywać Policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

Następnie ankietowani zostali zapytani o sprzedaż papierosów osobom niepełnoletnim na terenie gminy. 100,00% respondentów przyznało, że w ich opinii takie sytuacje nie mają miejsca.

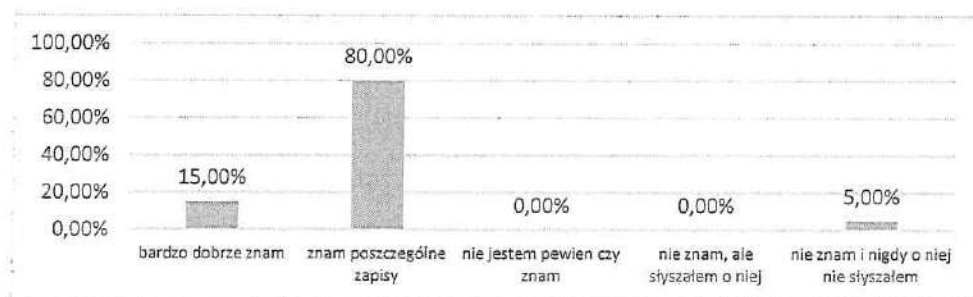
Wykres 99 Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i i gminie?

Kolejno 100,00% ankietowanych przyznało również, że nigdy nie zdarzyło im się sprzedać osobom niepełnoletnim papierosów w punkcie, w którym pracują.

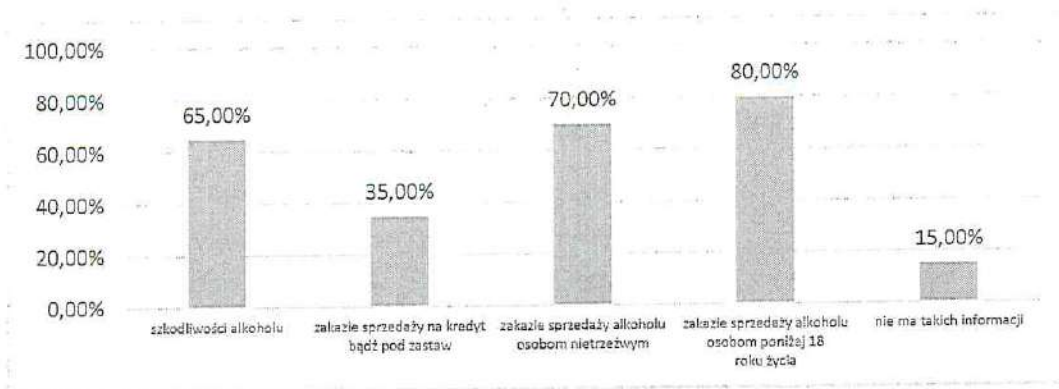
Wykres 100 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

Następnie sprzedawcy zostali poproszeni o przyznanie, czy znają ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. 80,00% badanych twierdzi, że zna poszczególne zapisy ustawy. Następnie 15,00% osób badanych zna bardzo dobrze ustawę, a 5,00% nie zna jej oraz nigdy o niej nie słyszało.

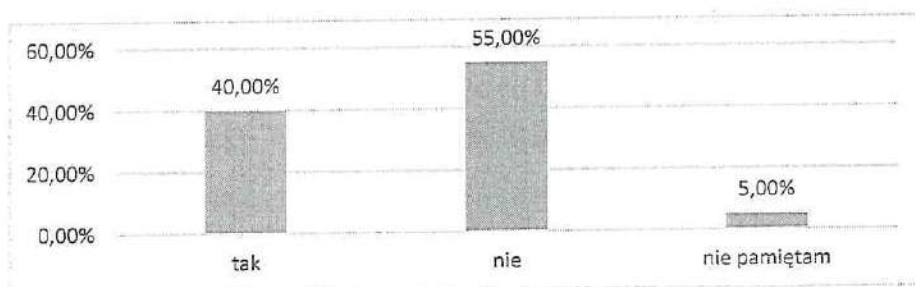
Wykres 101 Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.Dz.U.2019.2277 ze zm.).

Dodatkowo sprzedawcy przyznają, że najczęściej w obsługiwanym przez nich punkcie widnieją takie informacje jak: zakaz sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia (80,00%), zakaz sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym (70,00%) oraz o szkodliwości alkoholu (65,00%), a także zakaz sprzedaży na kredyt lub pod zastaw (35,00). Pozostałe 15,00% ankietowanych twierdzi, że w punkcie, w którym pracują nie ma umieszczonych żadnych z wymienionych w badaniu informacji.

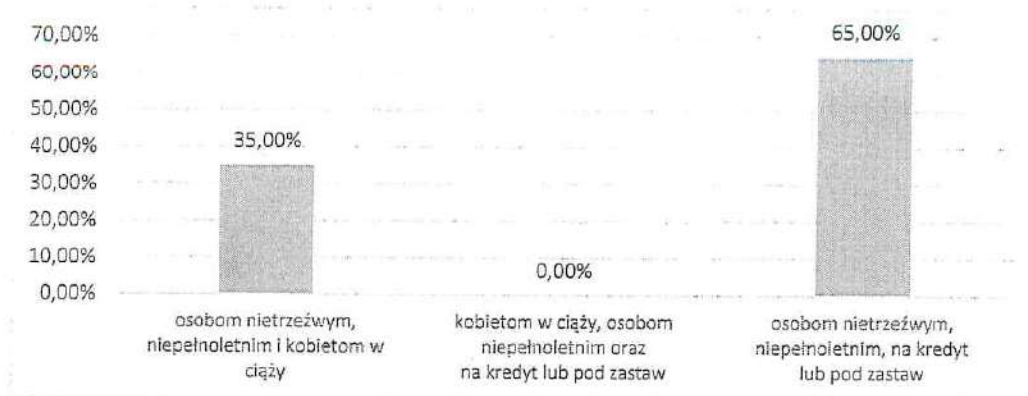
Wykres 102 Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat. (Pytanie wielokrotnego wyboru).

40,00% osób ankietowanych twierdzi, że brało udział w szkoleniach dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Pozostałe 55,00% sprzedawców przyznaje, że nie zostali przeszkoleni, a 5,00% badanych nie pamięta takiego zdarzenia.

Wykres 103 Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Na koniec respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do pewnych stwierdzeń dotyczących ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz tego komu zabrania się sprzedaży alkoholu. 65,00% osób odpowiedziało poprawnie na pytanie, które brzmiało następująco: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim, na kredyt lub pod zastaw”. Natomiast pozostałe 35,00% respondentów odpowiedziało błędnie, wybierając odpowiedź: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży”.

Wykres 104 Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

6. Wnioski i rekomendacje

Rekomendacje skierowane są do mieszkańców Gminy Tuszyn i powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)¹² podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są, więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych. Należy skupić się przede wszystkim na najmłodszych by zapobiec i zredukować takie zachowania. Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka¹³:

Czynniki ryzyka:

- przemoc rówieśnicza,
- odrzucenie przez rówieśników,
- słaba więź ze szkołą,

¹² World Health Organization, (2004), Mental Health Policy, Plans and Programs, Geneva.

¹³ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra.

- niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli),
- destrukcyjna grupa rówieśnicza,
- niepowodzenia szkolne.

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych¹⁴. Można je pogrupować w kilka kategorii:

- poczucie przynależności,
- pozytywny klimat szkoły,
- prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza,
- okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć,
- zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy”.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Są odpowiednim oddziaływaniem wśród młodszych mieszkańców gminy, czyli uczniów szkół. Najlepiej wdrażać czynniki chroniące poprzez organizowanie warsztatów profilaktycznych, gdzie wzmacniane są czynniki chroniące oraz osłabiane czynniki ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych. Nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży. Do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć:

- pozytywne nastawienie do nauczycieli,
- udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych,
- aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych,

¹⁴ Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problem Alkoholowych, źródło: [http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf](http://www.parp.pl/download/slownik_terminow.pdf) (dostęp: 03.08.2019).

- dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których uczeń spędza czas wolny.

Efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresu adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju. Program profilaktyczny powinno się również uwzględnić w działaniach związanych z profilaktyką uzależnień oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych, które będą skierowane do wszystkich mieszkańców gminy Tuszyn. Powinien zawierać działania profilaktyczno-informacyjne mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i zmianę postaw przy użyciu sprawdzonych i rekomendowanych programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie. Powinno zostać również uwzględnione realizowanie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej skierowanej do osób uzależnionych, spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy lub korzystających z innych używek, jak również do ich rodzin, także osób zagrożonych przemocą oraz takich, przeciwko którym ta przemoc jest stosowana regularnie. W celu zapewnienia skuteczności, uwzględnione działania powinny być długofalowe, konsekwentne oraz wdrażane systematycznie na terenie Gminy Tuszyn.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy w rodzinie wśród **mieszkańców** Gminy Tuszyn powinny polegać na:

- ✓ Rozwoju pracy socjalnej na rzecz mieszkańców, którzy są zagrożeni uzależnieniem od alkoholu oraz wdrażanie najnowszych sposobów pomocy tym osobom.
- ✓ Ankietowani mieszkańcy (łącznie 42,68%) deklarują, że ich **spożywanie alkoholu** w ciągu dnia, w którym go piją, przekracza standardową porcję alkoholu¹⁵. Jak najszybciej należy zacząć zapobiegać rozwijaniu się uzależnienia od alkoholu. Rekomenduje się tworzenie kampanii, które będą miały na celu informowanie mieszkańców, o tym jakie mogą być konsekwencje spożywania dużej ilości alkoholu.

¹⁵ Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%, a picie o niskim poziomie ryzyka zakłada wypijanie 1-2 porcji w ciągu dnia. (Źródło: *Wikipedia*).

Warto zaproponować mieszkańcom, przychodzącym do Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też innych instytucji, by wypełnili **test autodiagnozy**, który udostępniony jest przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Dzięki wypełnieniu testu, mieszkańcy będą mogli określić, czy np. są uzależnieni od spożywania alkoholu.

- ✓ Poleca się również szkolenie pracowników lecznictwa odwykowego, w zakresie doskonalenia zawodowego w tematyce o osobach uzależnionych od alkoholu. Szkolenia powinny odbywać się nie tylko wśród pracowników, lecz również kadra kierownicza powinna mieć wiedzę w zakresie reagowania i interwencji wobec mieszkańców uzależnionych lub stwarzających zagrożenie dla innych.
- ✓ W przypadku **prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu**, łącznie 7,22% mieszkańców przyznało, że kiedykolwiek taka sytuacja im się zdarzyła, a łącznie 29,13% badanych było kiedykolwiek świadkami sytuacji gdy ktoś prowadził samochód pod wpływem alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej. By uniknąć takich zdarzeń na terenie gminy rekomenduje się aby Policja prowadziła szeroko zakrojone akcje prewencyjne, które będą związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu.
- ✓ Dodatkowo, warto rozpocząć cykl szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu bezpiecznej jazdy oraz organizować kampanie informacyjne dla mieszkańców w celu uświadomienia im o konsekwencjach związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe, konkursy, czy też akcje ulotkowe na terenie gminy.
- ✓ Łącznie 7,77% mieszkańców Gminy Tuszyn przyznało, że zażywali kiedykolwiek **narkotyki i substancje psychoaktywne**. Jest to mały procent w stosunku do pozostałej liczby mieszkańców, natomiast rekomenduje się prowadzenie warsztatów w Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz innych organizacjach pomocowych dotyczących profilaktyki na temat uzależnień od narkotyków i substancji psychoaktywnych.
- ✓ Rekomenduje się również szkolenia dla kadr – pracowników socjalnych, nauczycieli, terapeutów w zakresie pracy z osobami zażywającymi narkotyki w sposób okazjonalny lub szkodliwy, a także inwestycje w sprzęt i materiały, które będą podnosić umiejętności terapeutów.

- ✓ Mieszkańcy przyznają, że najczęściej na temat alkoholu i substancji psychoaktywnych znajdują informacje w **Internecie i telewizji** (57,28%). Warto zwrócić na to uwagę i dostosować się do współczesnego życia mieszkańców – udostępniać kampanie na stronach Internetowych bądź społecznościowych, a także działać w lokalnej telewizji.
- ✓ Rekomenduje się kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, czy też narkomanią.
- ✓ W przypadku **przemocy w rodzinie**, mieszkańcy przyznają, że zdarza się iż zostają oni osobom doświadczającą przemocy (21,36%). Rekomenduje się nawiązanie współpracy z przedstawicielami służb wymiaru sprawiedliwości. Do tego celu mogą posłużyć spotkania interdyscyplinarne oraz szkolenia dla wszystkich organizacji pomocowych. Dodatkowo, powinno się podnosić kompetencje służb wymiaru sprawiedliwości.
- ✓ Warto skorzystać z kwestionariusza oceny ryzyka „SafeLives”, (RIC – Risk Identification Checklist – Kwestionariusz oceny ryzyka).
- ✓ Przedstawiciele podmiotów biorących udział w procedurze „Niebieskie Karty” mogą skorzystać z plakatu, który jest udostępniony na stronie www.niebieskalinia.pl. Plakat, może pomóc również osobom, które są dotknięte problemem przemocy.
- ✓ Rekomenduje się organizowanie lokalnych kampanii społecznych, by przekazywać wiedzę osobom, które nigdy nie były ofiarami przemocy, aby mogły również mieć wiedzę na temat mechanizmów przemocy oraz były uświadomione o jej szkodliwości.
- ✓ Mieszkańcy powinni mieć dostęp do informacji na temat tego, z jakiej formy pomocy mogą skorzystać w przypadku uzależnień (nie tylko ich samych, ale też rodziny i bliskich).
- ✓ Rekomenduje się również przeprowadzenie warsztatów z różnych form samoobrony dla ofiar przemocy, zaś dla sprawców, należy zorganizować warsztaty z zachowań asertywnych oraz z poprawnej komunikacji, w celu nauczania ich kontroli nad własnym zachowaniem.

- ✓ Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- ✓ W Gminie Tuszyn łącznie 85,44% badanych mieszkańców przyznało, że zna rodziny, które są dotknięte ubóstwem. Rekomenduje się stworzenie form **pomocy dla osób ubogich**: świadczenia niepieniężne, zbiórki ubrań, żywności, upowszechnienie wolontariatu w zakresie m. in pomocy w nauce, organizowaniu czasu wolnego.
- ✓ Także warto zaangażować szkołę oraz kadre pedagogiczną w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- ✓ Organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe powinny mieć możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.
- ✓ Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.
- ✓ Badani mieszkańcy uważają, że największymi problemami z jakimi borykają się **osoby starsze** to: utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (84,47%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (83,50%), a także bariery architektoniczne (70,87%).Rekomenduje się zwiększenie materialnej pomocy dla osób starszych, niezdolnych do samodzielnej egzystencji oraz upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, niepełnosprawnym i zagrożonym wykluczeniem społecznym.
- ✓ Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne.
- ✓ Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia,

odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.

- ✓ Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- ✓ W przypadku **sprzedawców** rekomenduje się dalszą kontrolę sprzedaży alkoholu na terenie gminy. 55,00% badanych stwierdziło, że nigdy nie uczestniczyli oni w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.
- ✓ 35,00% ankietowanych stwierdziło, że według **Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi**, osobami, którym zabrania się sprzedaży alkoholu są: osoby nietrzeźwe, osoby niepełnoletnie i kobiety w ciąży. Jest to błędna odpowiedź, zatem rekomenduje się nakłanianie sprzedawców do czynnego uczestnictwa w szkoleniach organizowanych przez gminę oraz kontrola punktów sprzedaży po zorganizowanym szkoleniu.
- ✓ Łącznie 15,00% ankietowanych sprzedawców przyznało, że sprzedali raz lub kilka razy alkohol osobie nietrzeźwej. Rekomenduje się przeprowadzenie badania w postaci tajemniczego klienta w sklepach, w których jest sprzedawany alkohol na terenie gminy, by skontrolować, w których punktach obsługi istnieje taki problem.
- ✓ Dodatkowo łącznie 60,00% ankietowanych sprzedawców przyznaje, że wiele lub kilka razy pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni. Sprzedawcy powinni robić to za każdym razem więc tutaj również kontrola tajemniczego klienta mogłaby pomóc w określeniu, w którym punkcie sprzedaży występuje powyższy problem oraz który ze sklepów powinno się częściej kontrolować.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy wśród **młodych mieszkańców (uczniów)** Gminy Tuszyn powinny polegać na:

- ✓ Dalszym podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytane o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne

niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków czy też przemocy.

- ✓ Zachowania ryzykowne są podejmowane przez młodzież często poza szkołą, gdzie nie daje to szkole możliwości wpływu na młodych ludzi – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań.
- ✓ Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samooceną i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- ✓ Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach.
- ✓ Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- ✓ W Gminie Tuszyn, uczniów, którzy przyznali, że **spożywali kiedykolwiek alkohol**, po raz pierwszy spróbowali go we wczesnym wieku 8-10 lat (8,33% dziewczynek) oraz w wieku 11-13 lat (50,00% chłopców, 58,33% dziewczynek). Zachęca się zatem wprowadzenie Programów Rekomendowanych w szkołach. Programy te są rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) oraz mają na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży. Na stronie www.programyrekomentowane.pl, są udostępnione wszelkie informacje i rodzaje programów. Dzięki nim można dostosować program do konkretnej grupy odbiorców (np. wieku dzieci).
- ✓ Uczniowie szkół oceniają, że **zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe** (8,16% chłopców, 14,66% dziewczynek). Jest to sygnał dla Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ✓ by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.

- ✓ Zaszczepieniu wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów sportowych, obozów sportowych oraz ciekawych zajęć WF. Dodatkowo, poleca się rozmieszczenie w szkołach plakatów o tematyce zdrowego stylu życia i korzyści z nim związanych.
- ✓ Rekomenduje się obserwacje uczniów, w celu zidentyfikowania problemu **narkotykowego** w szkole. Pomimo tego, że żadna z przebadanych młodych osób nie przyznała, że kiedykolwiek zażywała narkotyków, poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.
- ✓ 29,59% chłopców oraz 24,14% dziewczynek, przyznaje, że doświadczyło kiedykolwiek **przemocy** ze strony innych osób. Rekomenduje się dostarczenie uczniom informacji, dotyczących tego, gdzie mogą szukać pomocy podczas, kiedy zostają ofiarą przemocy.
- ✓ Uczniowie, często w ankiecie wymieniają, że atrakcyjną formą działań profilaktycznych byłyby dla nich **zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą** (19,85% chłopców, 31,64% dziewczynek). Takie spotkania mają na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje psychiczne oraz fizyczne. Respondenci wskazywali również na **pogadanki z wychowawcą** (43,38% chłopców, 32,20% dziewczynek) warto zatem zwrócić na ten fakt uwagę, i zaangażować wychowawców klas w prowadzenie lekcji profilaktycznych dla uczniów.
- ✓ Rekomenduje się skorzystanie z kwestionariusza **oceny ryzyka występowania przemocy** wobec dziecka oraz propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka. Powinno się go rozpowszechnić wśród pracowników oświaty oraz tych, którzy pracują bezpośrednio z dziećmi.

VIII. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

**POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE,
POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego - dobra współpraca służb społecznych (Placówki oświatowe, Kurator, Policja, Straż Miejska) - Specjalistyczne poradnictwo (prawne i psychologiczne) - Wsparcie asystenta rodziny w rodzinach dysfunkcyjnych, - Wsparcie Asystenta osób niepełnosprawnych - liczba pracowników socjalnych, proporcjonalna do liczby mieszkańców - funkcjonowanie na terenie Gminy Tuszyn Zakładu Aktywności Zawodowej - Funkcjonowanie na terenie Gminy Tuszyn Dziennego Domu "Senior-WIGOR" - Centrum Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak wolontariatu - Siedziba MOPS mieszcząca się w różnych budynkach; - niedostateczne place pracowników rozwiązujących problemy społeczne, - Trudności w realizacji pomocy w formie usług opiekuńczych w środowisku ze względu na problemy z zapewnieniem kadry do realizacji usług opiekuńczych - Niewystarczająca ilość lokali socjalnych - Niska motywacja do podejmowania pracy przez osoby niepełnosprawne, - Wycuzona bezradność i roszczeniowość postaw klientów z problemem alkoholowym - duża liczba rodzin dysfunkcyjnych - Niechęć osób z problemem alkoholowym do podjęcia leczenia - Brak oddziału detoksykacyjnego - - brak ofert pracy na terenie Gminy dla osób niepełnosprawnych

Handwritten mark

<ul style="list-style-type: none"> - Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Specjalistyczne poradnictwo (prawne i psychologiczne) 	<ul style="list-style-type: none"> - brak możliwości budowania więzi społecznych przez osoby niepełnosprawne na terenie Gminy - niski poziom świadomości społeczeństwa o sytuacji osób niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Współpraca pomiędzy instytucjami w sferze polityki społecznej - Funkcjonowanie na terenie Gminy Tuszyn organizacji pozarządowych - prospołeczna polityka państwa - zmiana miejsca siedziby MOPS - położenie Gminy Tuszyn - powołanie Pełnomocnika Burmistrza ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie - rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi; - Funkcjonowanie na terenie Gminy Prywatnej Kliniki Leczenia Uzależnień i Pomocy Psychiatrycznej - Działalność Samorządowej Przychodni Zdrowia, - Funkcjonowanie Specjalistycznego Szpitala Gruźlicy Chorób Płuc i Rehabilitacji w Tuszynie 	<ul style="list-style-type: none"> - Starzenie się społeczeństwa - Brak chętnych osób do pracy w MOPS - Fikcyjne bezrobocie klientów - Zagrożenie wykluczeniem społecznym rodzin i środowisk wieloproblemowych - Wzrost osób roszczeniowo nastawionych do MOPS, - położenie Gminy Tuszyn - ustawodawstwo (odgórne akty prawne, np. ochrona danych osobowych), - Niekontrolowany dostęp do Internetu, promowanie spożywania alkoholu w Internecie jako elementu stylu życia - dyskryminacja w społeczności lokalnej osób niepełnosprawnych - -brak pewnych środków na działania na rzecz osób niepełnosprawnych

**PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Skuteczna praca zespołu interdyscyplinarnego, współpraca asystentów rodziny, dostęp do porad psychologa, prawnika, Pełnomocnika Burmistrza ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie. - Działalność Centrum Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii - Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Systemowa realizacja programów profilaktycznych - uczniowie klas 3 objęci programem profilaktycznym „Cukierki”, klas VI Debata i Międzyszkolny Konkurs Wiedzy o Problemach Alkohol i Narkomanii, klasy VII Przeciw, kl. VIII Noe. - Praca systemowa z dziećmi i młodzieżą poprzez działalność świetlicy środowiskowej oraz realizację grupowych zajęć terapeutycznych, wyjazdów integracyjnych do kina, na kręgle, 	<ul style="list-style-type: none"> - Siedziba MOPS mieszcząca się w różnych budynkach. - Brak samodzielnego pomieszczenia na świetlicę środowiskową - obecnie w siedzibie świetlicy odbywają się również spotkania innych grup (koła emerytów, pszczelarzy, diabetyków). - Obecna sytuacja związana z pandemią COVID-19 jest bardzo trudna dla osób uzależnionych – wszystkie środki do dezynfekcji są na bazie alkoholu który jest silnym wywalaczem dla tych osób, zwiększyła się ilość spożywanego alkoholu, niepewność o pracę, dzieci, zdrowie jest czynnikiem, z którym trudno poradzić sobie wielu osobom, zwłaszcza na początku drogi do trzeźwości. - Czas zamknięcia w domach spowodował też izolację wielu osób zarówno dorosłych, dzieci i młodzieży

A

<p>wyjazdów na obozy socjoterapeutyczne sprzyja budowaniu prawidłowych relacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dzieci i młodzież poprzez takie działania mają dobre wzorce, odzyskują wiarę w siebie, swoje możliwości, podejmują inicjatywy organizując np. kiermasz Bożonarodzeniowy czy loterię fantową, chodzą do szkół uzyskując dobre oceny, idą na studia i do pracy biorą odpowiedzialność za swoje zachowanie, są zgranym zespołem. 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Funkcjonowanie na terenie Gminy Prywatnej Kliniki Leczenia Uzależnień i Pomocy Psychiatrycznej - Działalność Samorządowej Przychodni Zdrowia, - Funkcjonowanie Specjalistycznego Szpitala Gruźlicy Chorób Płuc i Rehabilitacji w Tuszynie - Dostęp mieszkańców do uzyskania informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie zjawiska wyuczonej bezradności - Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego - Zagrożenie wykluczeniem społecznym osób uzależnionych - Rozpad więzi rodzinnych

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA,
SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Kadra różnorodnych instytucji funkcjonujących w obszarze edukacji (wysoki poziom kwalifikacji, wieloletnie doświadczenie, znajomość zagrożeń i potrzeb środowiska, zaangażowanie itp.) - Zasoby osobowe – ilość osób pracujących lub działających na rzecz rozwiązywania problemów związanych w danym obszarze, stopień ich przygotowania (kompetencje), zdolność do samorozwoju. - Dobra dostępność usług edukacyjnych. - Izba Pamięci zlokalizowana w na terenie o dużym potencjale - Zatrudnianie osób z niepełnosprawnością - Duża liczba zajęć i warsztatów skierowanych do dzieci - Duża grupa seniorów, która cyklicznie spotyka się w MCK - Lasy, rezerваты – przyroda tłem do organizowania działań kulturalno-sportowych; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zasoby materialne/finansowe. - Zasoby sprzętowe. - Wciąż niewystarczające ilość wydarzeń i imprez kulturalnych. - Niewystarczająca informacja adresowana dla osób i rodzin dotycząca możliwości skorzystania z różnych form edukacyjno-kulturalnych. - Niedostateczne wyposażenie, np. brak własnej sceny plenerowej aby organizować występy lokalnych grup artystycznych - Przeszły sprzęt z którego korzystają instruktorzy np. komputerowy - Brak odpowiedniego oprogramowania - Brak miejsc na rozwieszanie plakatów - Brak świetlicy dla młodzieży w dzielnicy Tuszyn-Las

<p>– Działalność Miejskiego Centrum Sportu i Wypoczynku.</p>	
<p style="text-align: center;">Szanse</p>	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie zaufania wśród mieszkańców. – Napływ nowych mieszkańców. – Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów pochodzących z ubogich rodzin. – Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. perspektywa finansowa Unii Europejskiej – Zaangażowanie lokalnych artystów w życie kulturalne – Otwartość rodziców na kulturę: stworzenie oferty dla rodziców podczas trwania zajęć dla dzieci – Położenie Gminy Tuszyn 	<ul style="list-style-type: none"> – Małe zainteresowanie mieszkańców oferowaną pomocą. – Bierna postawa mieszkańców Gminy; – Konkurencja większych miast w zakresie oferty usług publicznych - odpływ klientów instytucji kultury, sportu i rekreacji – Odrębność lokalna dwóch dzielnic Tuszyn – Tuszyn Las (ciągła rywalizacja i porównywanie) – Niski poziom integracji społeczności lokalnej – Konkurencja Łodzi i ościennych gmin (np. Rzgowa) w organizowaniu imprez kulturalnych

A

2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

POMOC SPOŁECZNA

Utrzymanie bieżącego i stałego kontaktu z pracownikami MOPS -u w Tuszynie. Stała współpraca i bieżąca wymiana informacji dotyczących refundacji posiłków dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej – dotyczy przede wszystkim początku roku szkolnego.

Doposażenie szkoły w sprzęt i pomoce dydaktyczne dedykowane do pracy z uczniami niepełnosprawnymi.

Zwiększenie oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami np.: świetlica terapeutyczna, szkolenia, konferencje, imprezy, projekty tematyczne.

Infrastruktura dla osób niepełnosprawnych (podjazdy, chodniki, dostęp do kultury).

Zwiększania świadomości mieszkańców gminy o osobach niepełnosprawnych – zintegrowanie mieszkańców Gminy z osobami niepełnosprawnymi.

Zwiększenie środków finansowych pozwalających na zatrudnienie w szkole specjalistów, w tym psychologa.

Promocja pozytywnych treści społecznych i wartości życiowych poprzez spotkania z mieszkańcami

Warsztaty dla dzieci z rodzin objętych pomocą z MOPS-u. Warsztaty dla rodziców w zakresie podniesienia umiejętności w realizowaniu funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

Jednym z priorytetów szkoły jest ukształtowanie w uczniu tolerancja i poszanowanie innych osób bez względu na pochodzenie, stan zdrowia, wyznanie czy też wiek dlatego ważnym zadaniem jest organizacja pogadanek/ warsztatów dla całej społeczności szkolnej z powyższych zadań.

PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Programy profilaktyczne w szkołach dla uczniów i rodziców.

Programy profilaktyczne dla rodziców.

Rady szkoleniowe dla nauczycieli.

Świetlica środowiskowa na terenie dzielnicy Tuszyn-Las.

Grupowe zajęcia terapeutyczne dla dzieci młodzieży osób uzależnionych i współuzależnionych.

Dyżur psychologa dla osób uwikłanych w przemoc domową i /lub dotkniętych chorobą alkoholową.

Obozy socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, obozy terapeutyczne dla rodzin, wyjazdowe warsztaty terapeutyczne dla rodzin.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej (np. podczas wydarzeń kulturalnych czy sportowych organizowanych w mieście.

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Zwiększenie nakładu finansowego na edukację.

Zatrudnienie w szkołach większej ilości nauczycieli specjalistów.

Utrzymanie bieżącego i stałego kontaktu z pracownikami MOK, MOSiR w Tuszynie oraz innymi jednostkami.

Zwiększenie oferty kół zainteresowań, klubów sportowych, sportu i rekreacji.

Szerszy dostęp do oferty kulturalnej - koncerty, wystawy. Zwiększenie oferty imprez kulturalnych/cyklicznych na terenie Gminy.

Zwiększenie udział mieszkańców w życiu publicznym np. poprzez stworzenie budżetu obywatelskiego.

IX. CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

1. Cele główne strategii.

W niniejszej Strategii misję sformułowano w następujący sposób:

Gmina Tuszyn jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- gwarantuje profesjonalną pomoc społeczną;*
- prowadzi aktywną i efektywną politykę zdrowotną;*
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej.*

Wobec przedstawionej wizji, jak również mając na względzie przedstawioną Diagnozę, a także kontynuację części dotychczasowych działań, cel główny niniejszej Strategii należy sformułować w następujący sposób:

Tuszyn jako gmina bezpieczna, przyjazna i otwarta dla mieszkańców, zapewniająca wysoki standard życia.

Mając na względzie zasadność zapewnienia ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano o podtrzymaniu dotychczas wytyczonych kierunków strategicznych (częściowo zmodyfikowanych), z uwzględnieniem bieżących zmian. W konsekwencji określono następujące Cele Strategiczne:

- I. **Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.**
- II. **Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.**
- III. **Świadome, aktywne i zdrowe społeczeństwo.**

2. Cele operacyjne i ich realizacja

<u>Cel Strategiczny nr I</u> <u>Rozwój systemu wsparcia rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin</u> <u>dysfunkcyjnych</u>		
<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
<p>1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin</p> <p>2. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych – rozszerzenie oferty placówek opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>3. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie</p> <p>4. Wspieranie rodzin wielodzietnych</p> <p>5. Wspieranie dzieci i młodzieży utalentowanej z rodzin zagrożonych wykluczeniem.</p>	<p>→ Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>→ Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin</p> <p>→ Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami Gminy zajmującymi się polityką społeczną i socjalną</p> <p>→ Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy</p> <p>→ Edukacja rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji</p> <p>→ Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży</p> <p>→ Tworzenie grup wsparcia dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,</p> <p>→ Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin ubogich i patologicznych</p> <p>→ Organizowanie dokształcania dla dzieci szczególnie zdolnych z rodzin ubogich</p> <p>→ Organizowanie dokształcania dla dzieci mających problemy z nauką</p>	<p>Za realizację wszystkich działań odpowiadają:</p> <p>1. Burmistrz</p> <p>2. Rada Miejska</p> <p>3. Urząd Miasta</p> <p>4. MOPS</p> <p>5. Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>

<p>6. Edukacja środowisk zaangażowanych w pomoc i integrację społeczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Opracowanie programu zajęć dodatkowych dla dzieci szczególnie zdolnych → Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego → Wdrażanie programów terapeutycznych służących rozwojowi rodziny → Tworzenie świetlic i klubów młodzieżowych realizujących program terapeutyczny → Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą i integracją społeczną → Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi → Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności zapewnienie odzieży i artykułów szkolnych → Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin wielodzietnych → Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych 	<p>7. Placówki oświatowe</p> <p>8. Miejskie Centrum Kultury</p> <p>9. Centrum Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii</p> <p>10. Samorządowa Przychodnia Zdrowia</p>
--	---	--

Finansowanie – źródła własne (budżet gminny) oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania.

Wskaźniki oceny realizacji Strategii:

- Zwiększenie oferty poradnictwa specjalistycznego;
- Wprowadzenie rozwiązań w zakresie komunikacji między instytucjami;
- Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji;
- Liczba/ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży;
- Liczba zawiązanych grup wsparcia dla rodzin (ew. ilość spotkań w ramach istniejących grup wsparcia);

- Liczba dzieci, którym zorganizowano wypoczynek;
- Liczba zajęć dokształcających dla dzieci (ew. ilość godzin zajęć);
- Liczba świetlic/klubów młodzieżowych;
- Liczba szkoleń dla pracowników pomocy społecznej;
- Skala udzielonej pomocy – ilość zapewnionej odzieży oraz artykułów szkolnych.

Cel Strategiczny nr II
Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
<p>1. Aktywizacja osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych</p> <p>2. Aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>3. Aktywizacja i pomoc seniorom</p> <p>4. Wsparcie osób ubogich</p>	<p>→ Szkolenia i warsztaty aktywizacyjne dla osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz seniorów.</p> <p>→ Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami.</p> <p>→ Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne.</p> <p>→ Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia</p> <p>→ Wsparcie osób ubogich w zakresie mieszkalnictwa socjalnego</p> <p>→ Udostępnianie mieszkań socjalnych rodzinom wieloproblemowym</p> <p>→ Przyznanie świadczeń finansowych</p> <p>→ Utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych</p> <p>→ Utworzenie Świetlicy Terapeutycznej dla osób niepełnosprawnych</p> <p>→ Rozszerzenie programu dożywiania dzieci i młodzieży</p>	<p>Za realizację wszystkich działań odpowiadają:</p> <p>1. Burmistrz</p> <p>2. Rada Miejska</p> <p>3. Urząd Miasta</p> <p>4. MOPS</p> <p>5. Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>

<p>5. Przeciwdziałaniu zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną</p> <p>6. Zminimalizowanie zjawisk patologii społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem → Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego → Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy → Rozszerzenie kadry Punktu Konsultacyjnego poprzez zatrudnienie osoby do pracy z osobami doznającymi przemocy → Poradnictwo specjalistyczne: psychologiczne, prawne, terapeutyczne → Wdrażanie programów profilaktycznych → Tworzenie i realizacja programów aktywizacji młodzieży zagrożonej dziedziczeniem bezrobocia → Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii → Zaostrzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu → Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych 	<p>7. Placówki oświatowe</p> <p>8. Centrum Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii</p> <p>9. Samorządowa Przychodnia Zdrowia</p> <p>10. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej</p> <p>11. Straż Miejska</p> <p>12. Miejskie Centrum Sportu i Wypoczynku</p>
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne (budżet gminny) oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji Strategii:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz seniorów; - Liczba przydzielonych lokali socjalnych; 		

- Ilość przyznanych świadczeń socjalnych (wraz z kwotą);
- Utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Utworzenie Świetlicy Terapeutycznej dla osób niepełnosprawnych;
- Ilość wydanych dzieciom posiłków w ramach programu dożywiania;
- Liczba dzieci, którym zorganizowano wypoczynek letni i/lub zimowy;
- Liczba imprez/wydarzeń rekreacyjno-integrujących zorganizowanych w Gminie;
- Liczba pracowników zatrudnionych w Punkcie Konsultacyjnym;
- Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu.

Cel Strategiczny nr III
Świadome, aktywne i zdrowe społeczeństwo

<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
<p>1. Promocja idei wolontariatu, jako wsparcie dla systemu pomocy społecznej</p> <p>2. Promocja społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>3. Rozwój inicjatyw aktywizujących życie lokalnej społeczności</p> <p>4. Wsparcie i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorujących</p> <p>5. Ograniczenie zjawisk uzależnień, ze szczególnym</p>	<p>→ Pobudzanie oddolnych inicjatyw</p> <p>→ Zorganizowanie i promowanie wolontariatu</p> <p>→ Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności</p> <p>→ Organizacja różnego rodzaju imprez integracyjnych</p> <p>→ Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie</p> <p>→ Wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji społecznych pozarządowych</p> <p>→ Tworzenie projektów i programów promujących i wzmacniających wolontariat</p> <p>→ Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako pełnowartościowych członków społeczeństwa</p>	<p>Za realizację wszystkich działań odpowiadają:</p> <p>1. Burmistrz</p> <p>2. Rada Miejska</p> <p>3. Urząd Miasta</p> <p>4. MOPS</p> <p>5. Zespół Interdyscyplinarny</p>

<p>uwzględnieniem problemu alkoholizmu</p> <p>6. Upowszechnianie kultury zdrowego stylu życia.</p> <p>7. Wzrost wiedzy i świadomości ekologicznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> → Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych → Likwidacja barier architektonicznych → Zaprojektowanie i wdrożenie kampanii o zasięgu lokalnym mającej na celu podniesienie świadomości o zagrożeniach nadmiernego spożywania alkoholu → Stworzenie osobnej kampanii na temat szkodliwości alkoholu dedykowanej dla dzieci i młodzieży szkolnej → Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych → Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych → Promocja modelu zdrowego stylu życia → Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych → Monitorowanie problemu otyłości oraz wad postawy u dzieci i młodzieży → Systematyczne prowadzenie profilaktyki zdrowotnej (m.in. w zakresie wykrywania chorób nowotworowych, realizacji obowiązku szczepień) 	<p>6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>7. Placówki oświatowe</p> <p>8. Samorządowa Przychodnia Zdrowia</p> <p>10. Miejskie Centrum Kultury</p> <p>11. Dzienny Dom Senior-Wigor</p> <p>12. Miejskie Centrum Sportu i Wypoczynku</p>
--	--	--

	→ Zwiększenie dostępności do lekarzy- specjalistów → Zwiększenie dostępności do rehabilitacji → Stworzenie możliwości skorzystania z mobilnej rehabilitacji	
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne (budżet gminny) oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji Strategii:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba imprez/wydarzeń rekreacyjno-integrujących zorganizowanych w Gminie; - Poziom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych; - Liczba przeprowadzonych prac adaptacyjnych, celem likwidacji barier architektonicznych; - Liczba stworzonych kampanii edukacyjnych dot. problematyki szkodliwości alkoholu; - Liczba zapewnionych usług opiekuńczych; - Skala dostępności do lekarzy-specjalistów na terenie Gminy; - Skala dostępności do usług rehabilitacyjnych na terenie Gminy. 		

X. SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

PODMIOTY ZARZADZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszyń zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Burmistrz – wykonuje uchwały Rady i budżet Gminy przy pomocy Urzędu; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring.

INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

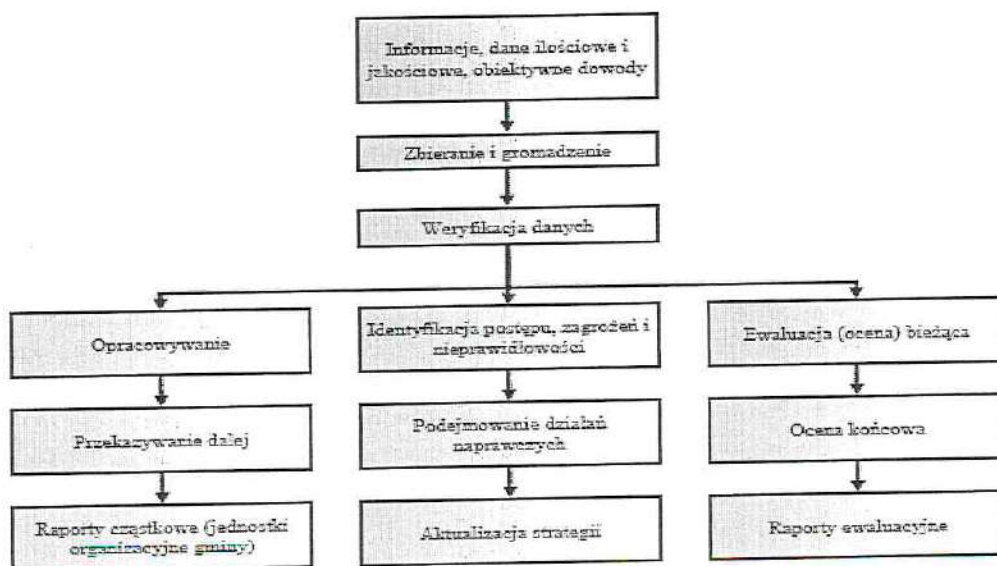
Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gmina Tuszyn będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

MONITORING I OCENA WDRAŻANIA STRATEGII

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszyn, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższy schemat.

Proces monitoringu i oceny Strategii

Ag

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty roczne realizacji zadań opracowywane przez Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Raporty będą sporządzane do końca lutego roku następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy, w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raporty co dwa lata będą pełniły zarazem funkcję raportów ewaluacyjnych.

Raporty przewodniczący Zespołu przekazuje Burmistrzowi, który następnie przedstawia Radzie informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Burmistrz wspólnie z Zespołem ds. Wdrażania i Monitorowania podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne gminy.

AKTUALIZACJA STRATEGII

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się co 2 lata. Każdorazowo będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ W TUSZYNIE

Andrzej Małecki